

POLITIKAS ZIŅOJUMS PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA SITUĀCIJU LATVIJĀ 2013.GADĀ

Rīga, 2014.gada marts

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,
Rīga, Latvija, LV-1026
Tālrunis: +371 67219492
Fakss: +371 67219431
E-pasts: emn@pmlp.gov.lv
Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autori:

Ilze Siliņa-Osmāne, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Recenzenti:

Jānis Čitskovskis, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieks
Ilze Briede, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Migrācijas nodaļas vadītāja
Sanda Kundrāte, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas vadītāja
Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

SATURS

KOPSAVILKUMS	4
1. IEVADS	7
1.1 Migrācijas un patvēruma politikas struktūra	9
2.PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS IZMAIŅU PĀRSKATS	10
2.1.Politiskās izmaiņas	10
2.2.Patvēruma un migrācijas jomas vispārējās izmaiņas	10
3.LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE	14
3.1. Likumīgās migrācijas veicināšana	14
3.1.1. Studenti un zinātnieki	14
3.1.2. Cita likumīgā migrācija	15
3.2. Ekonomiskā migrācija	16
3.3. Ģimenes atkalapvienošanās	20
3.4. Integrācija	22
3.4.1. Pilsonība un naturalizācija	23
3.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana	26
3.5.1. Vīzu politika un Šengenas pārvaldība	26
3.5.2. Robežkontrole	30
3.5.3. Sadarbība ar FRONTEX	32
4. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS	34
4.1. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana	35
4.2. Patvēruma pieteicēju un personu ar starptautisko aizsardzības statusu integrācija	36
4.3.Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas Patvēruma sistēmu	37
5. NEPAVADĪTI NEPILNGADĪGIE UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS	39
5.1. Nepavadīti nepilngadīgie	39
6. CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA	38
7. MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA	44
8. NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA	45
9. ATGRIEŠANA	50
10.EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA	54
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	57

KOPSAVILKUMS

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā sniedz pārskatu par būtiskākajām un nozīmīgākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot Eiropas Savienības tiesību aktu prasības, kā arī atspoguļo diskusijas Saeimā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jomas jautājumiem laika posmā no 2013.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim.

Būtiskākie notikumi migrācijas un patvēruma jomā ir saistīti ar Imigrācijas likuma un Patvēruma likuma grozījumiem, kas saistīti ar Eiropas Savienības normatīvo aktu pārņemšanas, ar vēlmi novērst nelikumīgo migrāciju.

Likumīgā migrācija un mobilitāte

Kopējais pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits 2013.gadā ir pieaudzis līdz 6609¹ (2012.gadā - 5620²).

Pieņemti vairāki grozījumi migrāciju regulējošos normatīvajos aktos, kas ir saistīti ar Eiropas Savienības direktīvu pārņemšanu:

- Lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES prasības, ir pieņemti grozījumi Patvēruma likumā.
- Lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/98/ES prasības, ir pieņemti grozījumi Imigrācijas likumā un Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā.
- Lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 11.maija direktīvu 2011/51/ES, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK, ir pieņemti grozījumi Likumā par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

¹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

² Datu avots: Eurostat.

Ar Kultūras ministrijas 2013.gada 5.aprīļa rīkojumu Nr.5.1.-1-90 izveidota „Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai” (turpmāk – Konsultatīvā padome), kuras mērķis ir veicināt diskusiju un sadarbību starp institūcijām trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā, sekmēt šo personu, kā arī viņus pārstāvošo nevalstisko organizāciju līdzdalību valsts politikas veidošanā sabiedrības integrācijas jomā.

2013.gada 1.oktobrī stājās spēkā Grozījumi Pilsonības likumā³, kas pieļauj dubultpilsonības veidošanos likumā noteiktajos gadījumos, precizē pilsonības piešķiršanas kārtību Latvijā dzimušu nepilsoņu bērniem un Latvijas pilsoņu bērniem, kuri dzimuši ārvalstīs, kā arī veic izmaiņas naturalizācijas kārtībā.

2013.gada augustā tika pabeigta Valsts robežsardzes Nacionālā koordinācijas centra⁴ renovācija un aprīkošana, kā rezultātā ir nodrošināta Nacionālā koordinācijas centra funkcionālās un administratīvās darbības nepārtrauktība.

Valsts robežsardze piedalījās trijās FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu tām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras piedzīvoja migrācijas plūsmu spiedienu uz valsts robežām.

Starptautiskā aizsardzība un patvērums

2013.gadā patvēruma meklētāju skaits (193⁵) bija līdzīgs 2012.gada skaitam (205⁶). Vislielākais patvēruma meklētāju skaits nāk no Gruzijas (146) un Sīrijas (15)⁷.

Lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES un Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 11.maija direktīvas 2011/51/ES prasības ir pieņemti grozījumi Patvēruma likumā.

Cilvēku tirdzniecība

³ Likums „Grozījumi Pilsonības likumā”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 23.05.2013.- [stājās spēkā 01.10.2013.]

⁴2012.gada 22.oktobrī Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes sastāvā izveidots Nacionālais koordinācijas centrs.

⁵ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁶ Datu avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

⁷ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Ar Ministru prezidenta 2013.gada 8.marta rīkojumu Nr.85 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”⁸ tika no jauna izveidota starpinstitūciju darba grupa, vienlaikus paplašinot darba grupas uzdevumus un iekļaujot jaunus darba grupas locekļus, lai koordinētu valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un nevalstisko organizāciju sadarbību.

2013.gadā tika izstrādāts „Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam” projekts⁹, kas ir apstiprināts 2014.gada sākumā¹⁰.

2013.gada laikā sabiedrības un atbildīgo amatpersonu auditorijai tika organizēti vairāki informatīvi pasākumi par cilvēku tirdzniecības novēršanas jautājumiem.

Nelikumīgā migrācija, atgriešana

Lai arī 2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir samazinājies uz valsts ārējām robežām aizturēto personu skaits par „zaļās” robežas nelikumīgu šķērsošanu, tomēr ir pieaudzis citu nelikumīgās imigrācijas pārkāpumu veidu skaits, kas liecina par nelikumīgās imigrācijas riska pieaugumu. Ir palielinājies kopējais imigrantu skaits, kas pārkāpa uzturēšanās nosacījumus valsts iekšienē – 1256¹¹ (2012.gadā 859).

2011.gadā ieviestais brīvprātīgās atgriešanas princips turpina samazināt piespiedu izraidīšanas rādītājus. Visbiežāk piespiedu kārtā izraidīti ir Krievijas, Gruzijas un Ukrainas pilsoņi.

Uz valsts robežas 2013.gadā ieceļošana atteikta 1946¹² gadījumos, kas ir par 7 % vairāk kā 2012.gadā - 1818¹³.

⁸ Ministru prezidenta 2013.gada 8.marta rīkojums Nr.85 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.50, 12.03.2013.- [stājās spēkā 08.03.2013.]

⁹ Pamatnostādņu projekts „Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam”. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40287968>. [sk.04.11.2013.]

¹⁰ Ministru kabineta 2013.gada 21.janvāra rīkojums Nr.29 „Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņēm 2014. -2020.gadam”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.16, 23.02.2014.

¹¹ Datu avots: Valsts robežsardze.

¹² Datu avots: Valsts robežsardze.

¹³ Datu avots: Valsts robežsardze.

1. IEVADS

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2013.gadā sniedz pārskatu par svarīgākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot Eiropas Savienības tiesību aktu prasības, un atspoguļo diskusijas parlamentā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jomas jautājumiem.

Politikas ziņojums ir nozīmīgs dokuments nacionālajā līmenī, jo vienuviet apkopo visaptverošu informāciju par situāciju migrācijas un patvēruma jomā.

Politikas ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk - EMT) nacionālo kontaktpunktu apstiprināto specifikāciju. Specifikācija paredz izstrādāt divus pielikumus, kas iesniegti Eiropas Komisijai.

Pirmajā pielikumā, raksturojot situāciju migrācijas un patvēruma jomā, uzmanība tiek vērsta uz konkrētām, valsts līmenī noteiktām prioritātēm. EMT nacionālo kontaktpunktu pielikumā iekļauto informāciju Eiropas Komisija izmanto, izstrādājot ikgadējo ziņojumu par migrācijas un patvēruma jomu. Eiropas Komisijas ziņojums tiek iesniegts Eiropas Padomei un Eiropas Patvēruma atbalsta birojam savu ikgadējo ziņojumu izstrādei.

Ziņojuma izstrādei nepieciešamā informācija iegūta, sūtot informācijas pieprasījumus un apkopojot atbildes no Iekšlietu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta, Kultūras ministrijas, Labklājības ministrijas, Valsts robežsardzes, Tiesu administrācijas, IOM Rīgas biroja un Tiesībsarga biroja. Darba izstrādē iesaistīti eksperti no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

Lai attēlotu sabiedrībā valdošos viedokļus un pieminētu politiskajā vidē notikušās diskusijas, darbā tika izmantoti medijos publicētie raksti, intervijas, viedokļi un vērtējumi, kā arī atbildīgo valsts institūciju mājaslapās pieejamā informācija. Visi darbā izmantotie avoti ir iekļauti izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

Darbā iekļauti nacionālo datu sniedzēju un Eiropas Savienības Statistikas biroja Eurostat apkopotie statistikas dati. Dati saskaņoti ar migrācijas un patvēruma jomas ekspertiem.

Visi šajā darbā lietotie termini atbilst Eiropas Savienības un EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā¹⁴ noteiktajām definīcijām. Tekstā atsevišķi tiek skaidroti termini, kas lietoti saskaņā ar nacionālajiem tiesību aktiem.

---

¹⁴ Pieejama www.emn.lv

1.1. MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA POLITIKAS STRUKTŪRA

2013.gadā nav notikušas būtiskas izmaiņas politiskās sistēmas¹⁵ un tiesiskās sistēmas struktūrā, kas regulē patvēruma un migrācijas jomu.

Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde iekšlietu nozarē, kas arī izstrādā un īsteno politiku migrācijas jomā. Ar migrācijas un patvēruma jautājumiem nodarbojas arī Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Ekonomikas ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Tieslietu ministrija, Kultūras ministrija, Tiesībsarga birojs, kā arī valsts drošības iestādes un pašvaldības. Minētās valsts pārvaldes iestādes savas kompetences ietvaros savstarpēji sadarbojas, lai īstenotu labas pārvaldības principus.

Ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no valsts, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka *Imigrācijas likums*¹⁶ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi. *Patvēruma likums*¹⁷ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi nodrošina personas tiesības saņemt Latvijas Republikā patvērumu, iegūt bēgļa statusu vai alternatīvo statusu vai saņemt pagaidu aizsardzību. Savukārt likums „*Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā*”¹⁸ nosaka Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanas un zaudēšanas kārtību Latvijas Republikā atbilstoši *Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvai Nr.2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji*¹⁹.

¹⁵ Patvēruma un migrācijas politikas struktūra sīkāk izklāstīta Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta izstrādātajā pārskatā „Migrācijas un patvēruma politikas struktūra Latvijā”. Pieejams: www.emn.lv/sadaļa/Izpertes_darbi.

¹⁶ Imigrācijas likums.– Ziņotājs, Nr.169, 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

¹⁷ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009.

¹⁸ Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006.

¹⁹ Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji.-Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.

2. PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS

2.1. Politiskās izmaiņas

2013.gada 16.septembrī Ministru prezidents Valdis Dombrovskis parakstīja rīkojumu par kultūras ministres²⁰ Žanetas Jaunzemes - Grendes atbrīvošanu no amata. Ministru prezidents kā pamatojumu lēmumam minēja ministres nesaskaņas ar kultūras nozares pārstāvjiem.²¹ 2013.gada 31.oktobrī Saeima balsojumā nolēma apstiprināt kultūras ministra amatā bezpartejisko Daci Melbārdi.²² Šīs pārmaiņas nav ietekmējušas trešo valstu pilsoņu integrācijas jomu, par kuru ir atbildīga Kultūras ministrija.

2013.gada 27.novembrī Ministru prezidents Valdis Dombrovskis pēc tikšanās ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu paziņoja par atkāpšanos no amata. Kā atkāpšanās pamatojumi tika minēti Zolitūdes traģēdija²³ un tas, ka valstī nepieciešama valdība, kas spēj risināt esošo situāciju.²⁴

2.2. Patvēruma un migrācijas jomas vispārējās izmaiņas

Nozīmīgākie notikumi patvēruma un migrācijas jomā ir saistīti ar Imigrācijas likuma grozījumiem²⁵ un ar tiem saistītajām diskusijām gan politiskajā, gan plašsaziņas līdzekļu vidē par uzturēšanās atļauju izsniegšanu investoriem un grozījumiem *Pilsonības likumā*²⁶. Saistībā ar Eiropas Savienības direktīvu ieviešanu ir veikti grozījumi arī Patvēruma likumā, taču diskusijas šie grozījumi nav radījuši. Katrā nodaļā ir sīkāk raksturotas izmaiņas normatīvajos aktos un to saikne ar Eiropas Savienības tiesību aktiem, kā arī minētas plānotās normatīvo aktu izmaiņas.

Investīcijas

2013.gada decembra Imigrācijas likuma grozījumos ir būtiski mainīti noteikumi, kas attiecas uz ieguldītājiem kapitālsabiedrībās. Pēc grozījumu

²⁰ Kultūras ministrijas pakļautībā ir sabiedrības integrācijas jautājumi.

²¹ Dombrovskis paraksta rīkojumu par kultūras ministres atļaišanu. Pieejams: <http://www.ir.lv/2013/9/16/nacionala-apvieniba-pielauj-apspriest-iespeju-ari-atstat-valdibu>. [sk. 17.09.2013.]

²² Par jauno kultūras ministri apstiprina Daci Melbārdi. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/par-jauno-kulturas-ministri-apstiprina-daci-melbardi.d?id=43775278>. [sk.01.11.2013.]

²³ 2013.gada 21.novembrī Rīgas mikrorajonā Zolitūde iebruka tirdzniecības centra „Maxima” jumts. Zem drupām gāja bojā 54 cilvēki.

²⁴ Dombrovskis atkāpjas no amata. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/dombrovskis-atkapjas-no-amata-video-14034465>. [sk.27.11.2013.]

²⁵ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013. -[stājās spēkā 01.01.2014.]

²⁶ Likums „Grozījumi Pilsonības likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 23.05.2013.- [stājās spēkā 01.10.2013.]

stāšanās spēkā uzturēšanās atļauju saistībā ar ieguldījumu vienas kapitālsabiedrības pamatkapitālā varēs iegūt ne vairāk kā 3 trešo valstu pilsoņi. Tas nozīmē, ka ceturtais nevarēs saņemt uzturēšanās atļauju. Imigrācijas likuma grozījumu likumprojektā bija paredzētas apjomīgākas izmaiņas, kas skartu uzturēšanās atļauju izsniegšanu investoriem, taču, tās netika pieņemtas.

Saistībā ar Imigrācijas likuma grozījumu likumprojektu sabiedrībā un politiskajā vidē veidojās pretrunīgas diskusijas par uzturēšanās atļauju izsniegšanu trešo valstu investoriem. "Nacionālās apvienības" pārstāvis Roberts Zīle uzskata, ka lielais pieprasījums pēc nekustamā īpašuma palielina to cenas un Latvijas iedzīvotājiem samazina iespējas iegādāties sev mājokli²⁷, savukārt nekustamo īpašumu kompānijas uzskata, ka īpašumu tirdzniecība trešo valstu pilsoņiem ienes Latvijas ekonomikā papildus investīcijas, kas Latvijas iedzīvotājiem nodrošina darba iespējas. Pāris mēnešus plašsaziņas līdzekļos tika raidītas pēc uzņēmēju pasūtījuma radītas reklāmas, kurās tika pausts atbalsts šiem likuma grozījumiem, uzsverot, ka, ja turpinās izsniegt uzturēšanās atļaujas trešo valstu investoriem, Latvijā veidosies jaunas darbavietas un iedzīvotājiem nebūs jāpamet valsts labākas dzīves meklējumos.

Savukārt sabiedrība par atklātību "Delna" aicināja Valsts prezidentu Andri Bērziņu neizsludināt 2013.gada 31.oktobrī pieņemtos Imigrācijas likuma grozījumus, kas paredz no 2014. gada ieviest kvotas termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanai pret investīcijām nekustamajos īpašumos. "Delna" aicināja atdot likumu otrreizējai caurlūkošanai Saeimā un pieprasīt ieviest mehānismu, kas ir viegli administrējams un visiem pieejams, kā arī vienlaicīgi sasniedz šobrīd valdības vai vismaz atsevišķu koalīcijas politisko spēku izvirzīto mērķi - samazināt uzturēšanās atļauju izsniegšanu, piemēram, nosakot, visu investīciju nekustamajā īpašumā sliekšni virs 100 000 EUR vai pat vairāk, bet nenodalot dažādas summas Rīgai, Rīgas plānošanas reģionam un republikas pilsētām un pārējai Latvijas teritorijai.

Vienlaikus "Delna" atgādināja, ka jau ir brīdinājusi valdību veidojošās partijas par korupcijas riskiem, kas neizbēgami veidosies, ieviešot kvotas

---

²⁷Roberts Zīle: Vai uzturēšanās atļaujas uzturēs Latviju?- <http://www.delfi.lv/news/comment/comment/roberts-zile-vai-uzturesanas-atlajas-uztures-latviju.d?id=43666241>. [sk. 19.09.2013.]

uzturēšanās atļauju iegūšanai. Jebkuras izmaiņas likumos un noteikumos, kas veido jaunus korupcijas riskus, nedod pozitīvus signālus investoriem un sabiedrībai.²⁸

Imigrācijas grozījumi Saeimā tika pieņemti, taču Latvijas prezidents Andris Bērziņš nosūtīja tos otrreizējai caurlūkošanai Saeimai, norādot, ka nav skaidrs, kādā veidā kvotu sistēma, kas attiecināta tikai uz darījumiem ar nekustamo īpašumu, nodrošinās nekustamā īpašuma cenu kāpuma samazinājumu, ja tajā pašā laikā termiņuzturēšanās atļauju varēs saņemt neierobežots skaits trešo valstu pilsoņu, veicot maksājumu valsts budžetā, un šīm personām nebūs šķēršļu iegādāties nekustamo īpašumu Latvijā. Proti, grozījumi, kas paredz termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršanu, ja trešās valsts pilsonis veicis maksājumu valsts budžetā, ir pretrunā minētajai kvotu sistēmai, kuras viens no mērķiem esot ierobežot personu skaitu, kuras vēlas iegūt termiņuzturēšanās atļaujas.²⁹

Tā rezultātā 2013.gada 9.novembrī Valsts prezidents nosūtīja šos Imigrācijas likuma grozījumus atpakaļ Saeimai otrreizējai caurlūkošanai.

Saeimā turpinās diskusijas par investoriem izsniedzamām uzturēšanās atļauju kvotu nepieciešamību, kā arī par nekustamā īpašuma darījuma summas sliekšni, no kura trešās valsts pilsonim var tikt piešķirta uzturēšanās atļauja.

Pilsonības jautājumi

2013.gada 9.maijā Saeima pieņēma grozījumus Pilsonības likumā, kuri stājās spēkā 2013.gada 1.oktobrī. Pilsonības likuma jaunā redakcija uzlabo esošo regulējumu un paplašina Latvijas pilsoņu kopumu, un nostiprina Latvijas valsts tiesiskās saiknes ar tai piederīgajiem pilsoņiem. Pilsonības likuma grozījumi paredz arī dubultpilsonības iespējamību likumā noteiktajos gadījumos, kā arī atvieglojumus nepilsoņu un bezvalstnieku bērnu atzīšanai par Latvijas pilsoņiem un izmaiņas naturalizācijas procesā.

Līdz ar šo grozījumu stāšanos spēkā ir maksimāli vienkāršota pilsonības iegūšanas procedūra Latvijas nepilsoņu bērniem.

²⁸ 'Delna' prasa neizsludināt 'kvotas' uzturēšanās atļaujām.-<http://www.delfi.lv/news/national/politics/delna-prasa-neizsludinat-kvotas-uzturesanas-atlaujam.d?id=43775640>. [sk.31.10.2013.]

²⁹ Prezidents "atmet atpakaļ" likumu par uzturēšanās atļaujām.-<http://nra.lv/latvija/105639-prezidents-atmet-atpakaal-likumu-par-uzturesanas-atlaujam.htm>. [sk.09.11.2013.]

Patvēruma likums

Saeima 2013.gada 24.oktobrī, pieņēma grozījumus Patvēruma likumā, kuru mērķis ir pilnveidot patvēruma procedūru un nodrošināt tās efektivitāti situācijā, kad būtiski pieaudzis patvēruma meklētāju skaits, kā arī pārņemt Eiropas Savienības tiesību aktu prasības patvēruma jomā. Piemēram, lai veicinātu to personu integrāciju Latvijā, kurām piešķirts alternatīvais statuss, paredzēts segt valsts valodas apguvei nepieciešamās izmaksas. Līdz šim Patvēruma likums paredzēja šī pabalsta saņemšanu tikai bēgļiem.

3. LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE

3.1. Likumīgās migrācijas veicināšana

2013.gadā informācija par uzturēšanās nosacījumiem un procedūru ārzemnieku nodarbināšanai Latvijā³⁰ iekļauta Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājas lapā www.pmlp.gov.lv. Tā izveidota sadarbībā ar Eiropas Savienības Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas projektu "egoprise". „egoprise” projektā izstrādātais materiāls veidots, lai valsts pārvaldes pakalpojumi būtu pieejamāki un atbilstošāki uzņēmējdarbības vajadzībām.

3.1.1. Studenti un zinātnieki

Saistībā ar izglītību 2013.gadā izsniegtas 900³¹ pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2012.gadā 674³²).

2013.gada 5.decembra Imigrācijas likuma grozījumi paplašina iespējas izsniegt ilgtermiņa vīzu profesionālu iemeslu dēļ. Par profesionālu iemeslu tiek uzskatīts arī lekciju kurss, kura ilgums pārsniedz 90 dienas sešu mēnešu laikā.

2013.gadā Latvija ir noslēgusi starpvalstu līgumus ar Kazahstānu, Turkmenistānu, Indiju par sadarbību izglītībā un zinātnē. Sagatavošanā ir līgumi ar Gruziju, Armēniju, Filipīnām un Šrilanku.³³

Atsevišķas Latvijas reģionālās augstskolas ir uzsākušas savstarpēju sadarbības līgumu slēgšanu, lai sadarbotos studiju procesā, pētniecībā, mūžizglītībā, ārvalstu studentu piesaistē, sadarbībā ar darba devējiem un citos jautājumos.³⁴

Latvijas augstākās izglītības iestādes plāno piedalīties jaunajā Eiropas Savienības programmā Erasmus+ (2014-2020), kur mācībspēku un studentu mobilitātē tiks iekļautas arī trešās valstis.

³⁰ Informācija par uzturēšanās nosacījumiem un procedūru ārzemnieku nodarbināšanai Latvijā. Pieejams: <http://anjpa.pmlp.gov.lv/anjpa/>. [sk.20.11.2013.]

³¹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

³² Datu avots: Eurostat.

³³ Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas sniegto informāciju.

³⁴ Kopā piesaistīs ārvalstu studentus un profesorus. Pieejams: http://la.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=371722:kop-piesaists-rvalstu-studentus-un-profesorus&catid=127:studijas&Itemid=149. [sk.01.11.2013.]

Izvērtējot 2012.gada pagaidu konsulārās misijas uz Indiju rezultātus un 13 Latvijas augstskolu interesi, 2013.gadā Ārlietu ministrija, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze ar augstskolām noslēdza sadarbības līgumu par studentu piesaistīšanu no Indijas un Nepālas. Līgums tika noslēgts ar šādām augstskolām: Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Biznesa augstskola „Turība”, Rēzeknes Augstskola, Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Banku augstskola, Daugavpils Universitāte, Ventspils Augstskola, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, Liepājas Universitāte, Transporta un sakaru institūts, Rīgas Stradiņa universitāte un Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija.

Pēc sadarbības līguma noslēgšanas uz Indiju tika nosūtīta pagaidu konsulārā misija arī 2013.gadā. Misijas laikā tika pieņemti 236 pieteikumi no Indijas un Nepālas studentiem. Pēc interviju veikšanas un studentu imigrācijas riska izvērtēšanas ilgtermiņa vīzas tika izsniegtas 73 studentiem no Indijas un 10 studentiem no Nepālas (kopā 83 vīzas).

2014.gada janvārī Indijā atvērta Latvijas vēstniecība, kas atvieglos Latvijas augstskolās uzņemtajiem studentiem no Indijas un Nepālas veikt nepieciešamās formalitātes studiju uzsākšanai Latvijā un turpmākas pagaidu konsulārās misijas uz Indiju nebūs nepieciešamas.³⁵

3.1.2. Cita likumīgā migrācija

2013.gada 13.jūnijā Saeima pieņēma grozījumus Likumā par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu³⁶, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 11.maija direktīvu 2011/51/ES, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK, iekļaujot tās darbības jomā starptautiskās aizsardzības saņēmējus³⁷. Kopš grozījumu pieņemšanas, uz Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāju statusu var pretendēt arī personas ar bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu.

EMT rezultātu izmantošana

³⁵ Saskaņā ar Ārlietu ministrijas sniegto informāciju.

³⁶ Likums „Grozījumi Likumā „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu””.- Latvijas Vēstnesis, Nr.128, 04.07.2013.-[stājās spēkā 18.07.2013.]

³⁷ Eiropas Parlamenta un padomes 2011.gada 11.maija direktīva 2011/51/ES, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK, iekļaujot tās darbības jomā starptautiskās aizsardzības saņēmējus.- Oficiālais Vēstnesis, L 132/1, 19.05.2011.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes atbildīgās amatpersonas Imigrācijas politikas koncepcijas izstrādē izmanto gan EMT maza apjoma izpētes darba „Augsti kvalificētu un kvalificētu trešo valstu pilsoņu piesaiste” sintēzes ziņojumu³⁸ un citu dalībvalstu izpētes darbus, gan Ungārijas EMT kontaktpunkta uzdotā ad-hoc jautājuma par Migrācijas stratēģijām³⁹ dalībvalstu kontaktpunktu atbilžu apkopojumu. EMT maza apjoma izpētes darbs un Ungārijas ad-hoc jautājums sniedz detalizētu un Imigrācijas politikas koncepcijas izstrādei noderīgu informāciju.

3.2. Ekonomiskā migrācija

2013.gadā ir vērojams, ka nodarbinātības nolūkā pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju trešo valstu pilsoņiem skaits ir nedaudz pieaudzis, taču tas joprojām nesasniedz pirmskrīzes apjomus.

Tabula 3-1
Kopējais un saistībā ar nodarbinātību pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju skaits, 2008-2013⁴⁰

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Saistībā ar nodarbinātību	1823	464	397	519	597	737
Pavisam	7 706	2 304	2 329	3 982	4 579	6 609

2013.gadā kopumā trešo valstu pilsoņiem ir izsniegtas 3198 darba atļaujas (2012.gadā 2695)⁴¹. Visbiežāk trešo valstu pilsoņi, nodarbināti sauszemes transporta un cauruļvadu transporta (1423), citu transportlīdzekļu ražošanas (366), ēdināšanas pakalpojumu (190), sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbības (122) un radošu, māksliniecisku un izklaides darbības (113) jomās.

2013.gadā veiktie normatīvo aktu grozījumi ir saistīti ar Eiropas Savienības normatīvo aktu pilnīgu pārņemšanu un ar eiro ieviešanu Latvijā.

2013.gada 5.decembrī Saeima apstiprināja grozījumus Imigrācijas likumā, kuri pilnībā ievieš Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada

³⁸ EMT maza apjoma izpētes darba „Augsti kvalificētu un kvalificētu trešo valstu pilsoņu piesaiste” sintēzes ziņojums pieejams: www.emn.lv sadaļā Eiropas Komisijas darbi.

³⁹ EMT Ungārijas kontaktpunkta uzdotais ad-hoc jautājums Nr.455 „Migration Strategy”. Atbilžu apkopojums pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/ sadaļā „Ad-hoc Queries”.

⁴⁰ Datu avots: 2009.-2012.gads – Eurostat, 2013.gads – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁴¹ Datu avots: 2013., 2012.gads – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

13.decembra direktīvas 2011/98/ES par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi⁴² prasības, no 2014.gada 1.janvāra darba atļaujas vairs netiek izsniegtas papīra formātā, bet gan tiek izsniegtas uzturēšanās atļaujas ar ierakstu – tiesības uz nodarbinātību.

Grozījumi Imigrācijas likumā, maina trešo valstu pilsoņu nodarbināšanas tiesību piešķiršanu:

- likums papildināts ar tiem gadījumiem, kad trešo valstu pilsoņiem ir tiesības strādāt pie jebkura darba devēja;
- paplašināts vai precizēts to gadījumu loks, kad trešo valstu pilsonim nav nepieciešams saņemt tiesības uz nodarbinātību (iepriekš: tiesības strādāt bez darba atļaujas) un noteiktas papildu kategorijas, kam ir tiesības strādāt bez darba atļaujas:
  - 1) ārvalstī reģistrētu transporta līdzekļu apkalpju locekļi, kas veic starptautiskos pārvadājumus. Visbiežākais gadījums – kravas automobiļu vadītāji, kas veic kravas pārvadājumus saskaņā ar uzņēmumu/pakalpojumu/kravas pārvadājumu līgumiem, kas noslēgti starp ārvalstu un Latvijas uzņēmumu.
  - 2) komercreģistrā reģistrētām amatpersonām (valdes locekļiem u.c.) uz laiku līdz 90 dienām sešu mēnešu laikā vairs nevajadzēs saņemt tiesības uz nodarbinātību, tas ir, vīzā vairs nevajadzēs saņemt ierakstu „BUSINESS”, kā arī bezvīzu valstu pilsoņiem, lai veiktu komercdarbību iepriekš minētajā laika periodā, nevajadzēs saņemt vīzu, kā tas bija iepriekš. Ieraksts „BUSINESS” saglabāsies tikai tiem, kuri saņems ilgtermiņa vīzas vai uzturēšanās atļaujas.
  - 3) tiesības uz nodarbinātību iepriekš minēto kategoriju ārzemniekiem nevajadzēs saņemt tikai tad, ja nodarbinātība Latvijā nepārsniegs 90 dienas sešu mēnešu laikā. Tad, ja uzturēties vajadzēs ilgāk, būs jāsaņem uzturēšanās atļauja un arī tiesības uz nodarbinātību, bet nevajadzēs veikt darba tirgus testu;

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīva 2011/98/ES par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi.- Oficiālais Vēstnesis, L 343, 23.12.2011.

- Trešo valstu pilsoņiem, kuri veikuši ieguldījumu komercsabiedrības pamatkapitālā, kā arī viņu ģimenes locekļiem, tiesības uz nodarbinātību piešķir bez ierobežojumiem (iepriekš – tikai pašam investoram izsniedza darba atļauju norādītajā amatā).⁴³ Šie grozījumi, kas ieguldītājus komercsabiedrības pamatkapitālā un viņu ģimenes locekļus tiesību jomā pielīdzina pārējo investīciju veicējiem, tika veikti, lai veicinātu investīciju piesaistīšanu Latvijai.

Papildus, 2013.gada 5.decembra Imigrācijas likuma grozījumi paplašina iespējas izsniegt ilgtermiņa vīzu būtisku profesionālu iemeslu dēļ, piemēram, ja personai ir nepieciešams pabeigt iesākto projektu.

2013.gada 17.decembrī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr.1487 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", kuros jēdzienu „darba atļauja” aizstāj ar jēdzienu „tiesības uz nodarbinātību”. Pārējie noteikumu grozījumi ir saistīti ar eiro ieviešanu Latvijā no 2014.gada 1.janvāra.

Pārņemot Eiropas Savienības Vienotās atļaujas direktīvas 2011/98/ES prasības, 2013.gada 18.jūlijā stājās spēkā grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā⁴⁴, kuri, paplašina to personu loku, kurām ir tiesības iegūt bezdarbnieka un darba meklētāja statusu. Tādējādi bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu var iegūt visi trešo valstu pilsoņi, kuri ir saņēmuši termiņuzturēšanās atļauju. Trešo valstu pilsoņiem Nodarbinātības valsts aģentūrā ir iespējams saņemt konsultācijas, piedalīties neformālās izglītības pasākumos, tostarp, apgūt latviešu valodu, taču trešo valstu pilsoņiem nebūs pieejami finanšu ietilpīgāki aktīvās nodarbinātības pasākumi, piemēram, viņi netiks iesaistīti tādos ilglaicīgos pasākumos, kā subsidētā nodarbinātība, profesionālās vai neformālās izglītības programmas apguve.⁴⁵

Ar 2013.gada 5.decembra Saeimas pieņemtajiem grozījumiem Imigrācijas likumā⁴⁶ tiek ierobežots trešo valstu pilsoņu skaits, kas saistībā ar

⁴³ Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegto informāciju.

⁴⁴ Likums „Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.128, 04.07.2013.

⁴⁵ Likumprojekta „Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā” anotācija Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/E06C5041F0D6042FC2257B26003F9CC7?OpenDocument> [sk. 26.02.2013.]

⁴⁶ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]

ieguldījumu vienas kapitālsabiedrības pamatkapitālā var iegūt uzturēšanās atļauju. No 2014.gada 1.janvāra uzturēšanās atļauju saistībā ar ieguldījumu vienas kapitālsabiedrības, kuras gada apgrozījums vai gada bilance nepārsniedz 10 miljonus eiro un, kura nodarbina ne vairāk kā 50 darbinieku, pamatkapitālā varēs iegūt ne vairāk kā 3 trešo valstu pilsoņi. Grozījumu mērķis ir ierobežot iespēju veikt ieguldījumu fiktīvi – bez mērķa veikt sekmīgu komercdarbību. Šādas kapitālsabiedrības gadā nomaksājamo nodokļu apjoms ir 40 000 EUR, līdz ar to, ja uzņēmumā ir, piemēram, 20 ieguldītāju šādu nodokļu summu var samaksāt, pat neveicot komercdarbību.

Šie grozījumi bija nepieciešami, lai novērstu gadījumus, kad trešo valstu pilsoņi, lai saņemtu uzturēšanās atļauju, veica lielāka apjoma ieguldījumu, kam līdz šim nebija noteikta minimālā nomaksājamo nodokļu likme, un komercdarbību praktiski neveica.

2013.gada beigās izstrādāts likumprojekts Grozījumi Imigrācijas likumā, kuru mērķis ir mazināt negatīvo ietekmi uz Latvijas nekustamā īpašuma tirgu, kuru rada pārlietu liels darījumu skaits, kuros nekustamā īpašuma pircēji ir trešo valstu pilsoņi, kuri vēlas iegūt termiņuzturēšanās atļauju Latvijā. Uzturēšanās atļauju izsniegšanai pret nekustamā īpašuma iegādi tika paredzētas kvotas.

Tāpat, grozījumi Imigrācijas likumā paredz Ekonomiskās attīstības fonda izveidi, kurā tiks ieskaitīti trešo valstu pilsoņu maksājumi par termiņuzturēšanas atļaujām par ieguldījumu banku subordinētajā kapitālā un nekustamā īpašuma iegādi.

Ir paredzēti divi jauni nosacījumi termiņuzturēšanās atļauju saņemšanai:

- 1.iemaksa Ekonomiskās attīstības fondā 50 000 EUR apmērā;
- 2.bezprocentu valsts vērtspapīru par nominālvērtību 250 000 EUR iegāde, vienlaikus iemaksājot Ekonomiskās attīstības fondā 25 000 EUR.

Diskusijas attīstība par šiem grozījumiem ir sīkāk attēlota 2.nodaļā, šobrīd to apspriešana turpinās Saeimā.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2013.gada sākumā, izmantojot, Eiropas Sociālā fonda piešķirto finansējumu uzlaboja pakalpojumu sniegšanas kvalitāti trešo valstu pilsoņiem, kas ieceļo un uzturas Latvijā saistībā ar nodarbinātību. Projekta ietvaros izstrādāti procesa apraksti, kurus

izmanto Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki ikdienā, sniedzot pakalpojumus trešo valstu pilsoņiem. Procesu apraksti veicina vienotu izpratni par sniegtajiem pakalpojumiem un pastāvošo kārtību ielūgumu, izsaukumu, uzturēšanās atļaujas un darba atļaujas noformēšanai. Projekta nepieciešamību noteica Latvijas ekonomiskā izaugsme un ar vien pieaugošais pieprasījums pēc ārvalstu darbaspēka (atsevišķās profesijās Latvijā speciālisti vispār netiek izglītoti).

2013.gada oktobra sākumā notika darbinieku apmācība par procesu aprakstu izmantošanu. Izstrādāts arī informatīvs buklets par vienas pieturas aģentūras sniegtajiem pakalpojumiem Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, kurš ar Nodarbinātības valsts aģentūras, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes teritoriālo nodaļu un Latvijas Republikas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību starpniecību tiek izplatīts trešo valstu pilsoņiem, kā arī darba devējiem, kas Latvijā nodarbina vai vēlas nodarbināt trešo valstu pilsoņus.⁴⁷

3.3. Ģimenes atkalapvienošanās

Saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos 2013.gadā izsniegtas 3129⁴⁸ pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2012.gadā - 2091⁴⁹)

2013.gada 21.novembrī stājās spēkā grozījumi Patvēruma likumā⁵⁰, ar kuriem tiek precizēta ģimenes locekļa definīcija,. Grozījumi bija nepieciešami, lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvā 2011/95/ES *par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu*⁵¹ noteikto tiesisko regulējumu. Tiek paplašināts to personu loks, kas atbilst ģimenes locekļa definīcijai un līdz ar to var pretendēt uz ģimenes apvienošanu. Ar

⁴⁷ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde uzlabo pakalpojumu sniegšanu trešo valstu pilsoņiem, kas ieceļo un uzturas Latvijā saistībā ar nodarbinātību, izmantojot ESF piešķirto finansējumu. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/08/29/pilson%C4%ABbas-un-migr%C4%81cijas-lietu-p%C4%81rvalde-uzlabo-pakalpojumu-snieg%C5%A1anu/>. [sk.20.03.2013.]

⁴⁸ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁴⁹ Datu avots: Eurostat.

⁵⁰ Likums "Grozījumi Patvēruma likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.218, 07.11.2013.

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvā 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu.-Oficiālais Vēstnesis, L 337, 20.12.2011.

grozījumiem Patvēruma likumā tiek nodrošinātas bēgļu un alternatīvo statusu saņēmušo personu tiesības uz ģimenes dzīvi.

2013.gada 5.decembra Imigrācijas likuma grozījumi paplašina iespējas izsniegt ilgtermiņa vīzu nopietnu personīgu iemeslu dēļ. Personīgs iemesls var būt personas tuva radnieka slimība, vai cita neparedzēta situācija, kuras dēļ nepieciešams pagarināt uzturēšanos Latvijas Republikā.

Īstenotie projekti

2013.gadā Latvijā īstenoja vairākus trešo valstu pilsoņu integrācijas projektus, kuru mērķauditorija bija mazaizsargātās trešo valstu pilsoņu grupas: sievietes, bērni, veci cilvēki, personas ar īpašām vajadzībām un personas ar zemu izglītības līmeni. Lielākā daļa projektu bija saistīti ar kultūras pasākumiem, kuros bija nodrošināta iespēja iepazīties ar latviešu kultūru, piedaloties organizētajās aktivitātēs.

Būtisks atbalsts tika sniegts sievietēm no trešajām valstīm, kur Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs organizēja valodas apmācības un konsultācijas sievietņu grupām, kurās izveidoti divi atbalsta mehānismi mazaizsargātām trešo valstu valstspiederīgo grupām – konsultāciju sniegšana sievietēm – imigrantēm (juridiska, psiholoģiska, sociālekonomiska) un bērnu pieskatīšana latviešu valodas – integrācijas kursu laikā.⁵²

Nodibinājums „Sociālo pakalpojumu aģentūra” projekta „Darbosimies kopā!” īstenošanas laikā 20 trešo valstu pilsoņiem sniedza psihoterapeita konsultācijas, kā arī 54 personas piedalījās atbalsta grupās, kuru laikā tika risināti dažāda veida sadzīves, attiecību un integrāciju jautājumi, kuri ģimenēm bija aktuāli. (gan pieaugušie, gan bērni, tai skaitā pirmskolas vecuma bērni). Projekta laikā izstrādāta apmācību programma un apmācīti 16 mentori. Mentoru uzdevums bija sniegt trešo valstu pilsoņu ģimenēm konsultatīvu atbalstu dažādos jautājumos un organizēt dažāda veida integratīvus pasākumus.⁵³

3.4. Integrācija

⁵² Saskaņā ar Kultūras ministrijas sniegto informāciju.

⁵³ Projekta “Darbosimies kopā!” rezultāti. Pieejams: <http://www.krize.lv/lv/projekta-darbosimies-kopa-rezultati>. [sk.10.01.2014.]

Ar Kultūras ministrijas 2013.gada 5.aprīļa rīkojumu Nr.5.1.-1-90 izveidota „Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai” (turpmāk – Konsultatīvā padome), kuras mērķis ir veicināt diskusiju un sadarbību starp institūcijām trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā, sekmēt šo personu, kā arī viņus pārstāvošo nevalstisko organizāciju līdzdalību valsts politikas veidošanā sabiedrības integrācijas jomā. Konsultatīvajā padomē kopā darbojas 18 pārstāvji no Kultūras ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas, Veselības ministrijas, Ārlietu ministrijas, Valsts kancelejas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Rīgas pilsētas domes, Daugavpils pilsētas domes, no nevalstiskajām organizācijām Konsultatīvajā padomē piedalās – biedrība „Latvijas Cilvēktiesību centrs”, biedrība „Patvērums „Drošā māja””, biedrība „Izglītības attīstības centrs”, biedrība „Latvijas Lietuviešu Jauniešu Kopiena” un biedrība „Izglītības un inovāciju attīstības centrs”.⁵⁴

Būtisks Konsultatīvās padomes darbības virziens ir nacionālā tiesiskā regulējuma izvērtēšana un nepieciešamo tiesību aktu vai to grozījumu izstrāde trešo valstu pilsoņu pamattiesību nodrošināšanai.

Lielākā daļa trešo valstu pilsoņu integrācijas projektu ir saistīti ar latviešu valodas apmācībām, kas tiek uzskatīts par vienu no veiksmīgas integrācijas priekšnoteikumiem.

2013.gadā Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda ietvaros realizēti projekti „Latviešu valodas apguves pieejamība veiksmīgai saziņai, integrācijai un naturalizācijai” (Latviešu valodas aģentūra), „Integrācijas ABC” (Biedrība „Rīgas Latviešu biedrība”), „Darbosimies kopā!” (Nodibinājums „Sociālo pakalpojumu aģentūra”) u.c.⁵⁵

Lielu atbalstu latviešu valodas apmācību kursu organizēšanā sniedza lielākās Latvijas pašvaldības (Rīgā, Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā u.c.).

⁵⁴ Saskaņā ar Kultūras ministrijas sniegto informāciju.

⁵⁵ Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/es/finans/etvvif.html>. [sk.02.01.2014.]

Piemēram, Rīgā 2013.gadā realizēti 10 apmācību projekti par kopējo summu 85 tūkstoši LVL (~ 121 82 EUR).⁵⁶

Lai nodrošinātu latviešu valodas apmācības iespēju dažādām mērķa grupām, Latviešu valodas aģentūra izveidojusi interneta vietni „maciunmacies.valoda.lv”. Šajā resursā ir pieejams liels klāsts bezmaksas mācību materiālu, kurus var izmantot gan pedagogi valodas mācīšanai, gan cilvēki, kuri vēlas apgūt valodu, tai skaitā trešo valstu pilsoņi. Mājas lapā izvietoti arī valodas mācību līdzekļi ar interaktīvām spēlēm bērniem.⁵⁷

2013.gada 30.jūnijā noslēdzās atbalsta projekts „Daudzpusīgi risinājumi sabiedrības izglītošanai un integrācijai”, kuru īstenoja biedrība „Patvērums „Drošā māja””, iesaistot sadarbības partneri – biedrību „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” un nodibinājumu „Baltijas Reģionālais fonds”. Projekta mērķis bija nodrošināt trešo valstu pilsoņu un Latvijas sabiedrības aktīvu līdzdalību integrācijas procesā. Projekta ietvaros:

- trešo valstu pilsoņiem piedāvāja valodas apmācības iespējas;
- tika izveidots vizualizēts integrācijas resurss, kas kalpo kā praktiska informatīva vietne tiem trešo valstu pilsoņiem, kuri plāno ierasties Latvijā, kuri atrodas Latvijā, kā arī vietējiem iedzīvotājiem, kuri vēlas palīdzēt šai grupai;
- tika nodrošināta individuāla palīdzība - konsultācijas pie sociāliem darbiniekiem un juristiem;
- tika organizētas radošās darbnīcas ģimenēm ar bērniem, kas ļāva dalībniekiem veidot jaunus sociālos kontaktus;
- tika izveidota atbalsta grupa sievietēm „Viena otrai”, kurā piedalījās gan trešo valstu pilsones, gan arī Latvijas sievietes, kuras savstarpēji sadarbojoties, izveidoja specifisku atbalsta mehānismu.⁵⁸

3.4.1. Pilsonība un naturalizācija

Latvijā turpina samazināties personu naturalizācijas temps - 2013.gadā kopumā naturalizējās 1732 personas, kas ir par 688 personām mazāk, kā tas

⁵⁶Rīgas iedzīvotājus aicina pieteikties bezmaksas latviešu valodas kursos. Pieejams: <http://www.iksd.riga.lv/public/51524.html>. [sk.03.01.2014.]

⁵⁷Saskaņā ar Kultūras ministrijas sniegto informāciju.

⁵⁸Daudzpusīgi risinājumi sabiedrības izglītošanai un integrācijai. Pieejams: <http://www.patverums-dm.lv/lv/daudzpusigi-risinajumi-sabiedrības-izglītošanai-un-integracijai-53>. [sk.14.01.2014.]

bija 2012.gadā. Lielāko pilsonību ieguvušo personu skaitu veido Latvijas nepilsoņi.

2012.gadā naturalizējās 91 trešo valstu pilsonis, bet 2013.gadā kopumā naturalizējās 111 trešo valstu pilsoņi, kas liecina par pieaugošu trešo valstu pilsoņu interesi par Latvijas pilsonību. 2013.gadā viņu īpatsvars ir 6,4% no visu naturalizēto personu skaita (2012.gadā – 4,4%, 2011.gadā – 3,6%)⁵⁹.

2013.gada 1.oktobrī stājās spēkā Grozījumi Pilsonības likumā⁶⁰, kas pieļauj dubultpilsonības veidošanos, precizē pilsonības piešķiršanas kārtību valstī dzimušu Latvijas nepilsoņu bērniem, Latvijas pilsoņu bērniem, kuri dzimuši ārvalstīs, kā arī izdara izmaiņas naturalizācijas kārtībā. Dubultā pilsonība ir iespējama personām, kuras iegūstot Latvijas pilsonību, ir Eiropas Savienības, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas un NATO dalībvalstu, Jaunzēlandes, Austrālijas un Brazīlijas pilsoņi.

Attiecībā uz naturalizācijas procesu, Pilsonības likumā ir noteikts to personu loks, kurām piemērojami atvieglojumi, kārtojot likumā noteiktās pārbaudes – eksāmenus. Piemēram, personas, kuras ieguvušas pamatizglītību latviešu mācībvalodā, tiek atbrīvotas no abām pārbaudēm (latviešu valodas prasmes un Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta, vēstures un kultūras pamatu zināšanu pārbaudēm).

2013.gada 24.septembrī, Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 975 "Latvijas pilsonības zaudēšanas un atjaunošanas kārtība"⁶¹. Ja līdz šim par pilsonības atņemšanu lēma tiesa, bet pilsonību atjaunoja Ministru kabinets, tad turpmāk lēmumu par Latvijas pilsonības atjaunošanu un Latvijas pilsonības atņemšanu pieņems Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Tādējādi Latvijas pilsonības atjaunošanas un atņemšanas procedūra tiks paātrināta, samazinot lēmumā iesaistīto institūciju skaitu. Lai atvieglotu personai radīto administratīvo slogu un vienkāršotu administratīvās procedūras, noteikumi paredz, ka iesniegumu par atteikšanos no Latvijas pilsonības vai Latvijas pilsonības atjaunošanu varēs turpmāk nosūtīt pa pastu.⁶²

⁵⁹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁶⁰ Likums „Grozījumi Pilsonības likumā”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 23.05.2013.- [stājās spēkā 01.10.2013.]

⁶¹ Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumi Nr. 975 „Latvijas pilsonības zaudēšanas un atjaunošanas kārtība”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.191, 01.10.2013. [stājās spēkā 01.10.2013.]

⁶² Turpmāk lēmumu par Latvijas pilsonības atjaunošanu un atņemšanu pieņems PMLP. Pieejams:

Saistībā ar grozījumiem Pilsonības likumā kopumā ir pieņemti 8 grozījumi likumam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos, kas nosaka Latvijas pilsonības reģistrēšanas un ar naturalizēšanos saistīto kārtību.

Pētījumi

Lai noskaidrotu iemeslus nemainīgajam naturalizācijas tempam, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes īstenotā Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda 2011.gada programmas projekta „Informatīva atbalsta nodrošināšana trešo valstu valstspiederīgajiem par Latvijas pilsonības iegūšanas iespējām” ietvaros nodibinājums „*Baltic Institute of Social Sciences*” 2013.gada sākumā veica kvalitatīvo pētījumu „Par trešo valstu valstspiederīgo un Latvijas nepilsoņu viedokli par Latvijas pilsonību un iemesliem, kas veicina vai kavē pilsonības iegūšanu”⁶³. Pētījuma rezultātu apkopojums liecina, ka pieaug trešo valstu pilsoņu interese par iespēju iegūt Latvijas pilsonību naturalizācijas kārtībā. Savukārt Latvijas nepilsoņu interese ir mazinājusies. Liela daļa nepilsoņu kādreiz ir apsvērusi Latvijas pilsonības iegūšanu, taču kaut kādu iemeslu dēļ no šīs domas īstenošanas atteikušies, un ir pieraduši pie esošās situācijas. Šie mērķa grupas pārstāvji norāda, ka ikdienā neizjūt būtiskas neērtības saistībā ar to, ka nav Latvijas Republikas pilsoņi.⁶⁴

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājas lapā izstrādāts un ieviests jauns e-pakalpojums „Latvijas pilsonības iegūšanas ceļvedis – konsultants”⁶⁵. Šis e-pakalpojums ļauj ikvienai personai neatkarīgi no atrašanās vietas un laika uzzināt par savām individuālajām iespējām kļūt par Latvijas pilsoni, kā arī uzzināt par veicamajām procedūrām un nepieciešamajiem dokumentiem pilsonības iegūšanai. Pakalpojums pieejams trijās valodās (latviešu, angļu, krievu). Tāpat ir izdota brošūra „Ceļš uz Latvijas pilsonību” trijās valodās (latviešu, angļu, krievu). Brošūras pieejamas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes teritoriālajās nodaļās.

<http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/09/24/lemumu-parpilsonibu-pienem-pmlp/>
[sk.23.01.2013.]

⁶³ Kvalitatīvais pētījums „Par trešo valstu valstspiederīgo un Latvijas nepilsoņu viedokli par Latvijas pilsonību un iemesliem, kas veicina vai kavē pilsonības iegūšanu”. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/publikācijas/petijumi/>. [sk.02.01.2014.]

⁶⁴ Turpat.

⁶⁵ Latvijas pilsonības iegūšanas ceļvedis – konsultants. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/pakalpojumi/pilsoniba/naturalizacija/celvedis.html>. [sk. 03.01.2014.]

3.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana

Pieņemtie Ministru kabineta 2013.gada 1.oktobra noteikumi Nr.1034 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”⁶⁶ nosaka valsts nodevas likmes par ilgtermiņa vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī valsts nodevas samaksas kārtību un personu kategorijas, kuras ir atbrīvotas no valsts nodevas samaksas vai kurām, pieprasot vienotu vīzu, piemēro samazinātu valsts nodevas likmi. Noteikumi bija nepieciešami saistībā ar eiro ieviešanu Latvijā.

3.5.1. Vīzu politika un Šengenas pārvaldība

2013.gadā kopējais izsniegto vīzu skaits ir palielinājies – izsniegto Šengenas vīzu skaits palielinājies par 11% salīdzinot ar 2012.gadu, bet ilgtermiņa vīzu skaits – par 10% (skat.Tabulu 3-2). Visnoslogotākās vēstniecības ir bijušas Krievijā un Baltkrievijā.

Tabula 3-2
Kopējais izsniegto vīzu skaits pēc to veida, 2012-2013.⁶⁷

	2012	2013
Šengenas vīzas	185 180	206 904
Ilgtermiņa (D) vīzas	2 899	3 213
Pavisam	188 079	210 117

2013.gada 5.decembrī Saeima apstiprināja Grozījumus Imigrācijas likumā⁶⁸, kuros ir precizētas prasības ceļošanas dokumentiem:

- ceļošanas dokuments ir derīgs ieceļošanai, ja tajā ir vieta vismaz divām robežšķērsošanas atzīmēm (saskaņā ar Vīzu kodeksu vīzai tāpat kā līdz šim – vajadzīgas vismaz divas brīvas lappuses);

⁶⁶ 2013.gada 1.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.1034 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.200, 14.10.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]

⁶⁷ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁶⁸ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]

- var ieceļot ar iepriekšējo ceļošanas dokumentu, kurā ir derīga vīza, bet kurš ir pilns ar ierakstiem, un ar jaunu ceļošanas dokumentu bez vīzas;
- ja personai ir izsniegta vīza vai uzturēšanās atļauja, tad nepiemēro prasību, ka ceļošanas dokumentam jābūt derīgam vismaz trīs mēnešus pēc vīzas vai uzturēšanās atļaujas beigām. Pieprasot tādu uzturēšanās atļauju, kas derīga vismaz gadu, ceļošanas dokumentam jābūt derīgam vismaz sešus mēnešus.

Grozījumi Imigrācijas likumā, nosaka papildus iespējas piešķirt ilgtermiņa vīzas, kad personai nepieciešams uzturēties Latvijā ilgāk par 90 dienām 6 mēnešu laikā, nosakot, ka ilgtermiņa vīzu var izsniegt arī tad, ja paredzētais uzturēšanās termiņš Latvijā pārsniedz 90 dienas sešu mēnešu laikā, skaitot no pirmās ieceļošanas dienas, pie noteikuma, ja tas atbilst starptautiskajām tiesību normām, Latvijas valsts interesēm vai ir saistīts ar **nepārvaramu varu, humāniem apsvērumiem un būtiskiem personīgiem vai profesionāliem iemesliem.**

2013.gada 26.februārī Ministru kabinets pieņēma grozījumus Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumos Nr.676 "Vīzu noteikumi"⁶⁹, kuros ir noteikts garāks ilgtermiņa vīzas derīguma termiņš (līdzšinējo 15 dienu vietā 30 dienas), ko izsniedz, pamatojoties uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pieņemto lēmumu par uzturēšanās atļaujas izsniegšanu. Ar grozījumiem ir pārņemti Padomes 2008.gada 23.jūnija Lēmuma 2008/633/TI⁷⁰ nosacījumi un precizēta VIS regulas⁷¹ atsevišķu normu piemērošanas kārtība, piemēram, nosakot konkrētu valsts iestāžu piekļuvi Eiropas Savienības vīzu sistēmā iekļautajiem datiem, atbilstoši iestāžu kompetencei.

No 2013.gada 1.oktobra elektronisko anketu⁷² Šengenas vīzas pieprasīšanai (e-anketa) ir iespējams iesniegt visās Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās, un to var aizpildīt latviešu, krievu un angļu valodā.

⁶⁹ Ministru kabineta 2013.gada 26.februāra noteikumi Nr.103 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumos Nr.676 "Vīzu noteikumi"". - Latvijas Vēstnesis, Nr.42, 28.02.2013.- [stājās spēkā 01.03.2013.]

⁷⁰ Padomes 2008.gada 23.jūnija Lēmums 2008/633/TI par izraudzīto dalībvalstu iestāžu un Eiropola piekļuvi Vīzu informācijas sistēmai (VIS) konsultāciju nolūkos, lai novērstu, atklātu un izmeklētu teroristu nodarījumus un citus smagus noziedzīgus nodarījumus. – Oficiālais Vēstnesis, L 218, 13.08.2008.

⁷¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija regula Nr.767/2008 par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula). – Oficiālais Vēstnesis, L 218, 13.08.2008.

⁷² Elektroniskā anketa Šengenas vīzas pieprasīšanai ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Ārējo robežu fonda ietvaros realizēts projekts, kas tapis sadarbībā ar Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu. *E-anketa* ir daļa no projekta „E-pakalpojums vīzu pieprasīšanai”, ko plānots attīstīt un paplašināt jau tuvākajā nākotnē, tajā iekļaujot vīzu pieprasītāju elektronisko pieteikšanās sistēmu dokumentu iesniegšanai pārstāvniecībā.

Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās Krievijā, Baltkrievijā, Ukrainā, Gruzijā, Azerbaidžānā, Uzbekistānā un Kazahstānā *e-anketu* bija iespējams iesniegt jau kopš 2011.gada decembra. Līdz šim gan to varēja aizpildīt tikai latviešu un krievu valodās.

E-anketa dod iespēju vīzas pieprasītājam elektroniski aizpildīt vīzas pieteikuma anketu pirms ierašanās pārstāvniecībā, kas savukārt samazina vīzu pieteikumu apstrādei nepieciešamo laiku pārstāvniecībās un paātrina vīzas pieprasījuma izskatīšanas procesu.⁷³

Vīzu informācijas sistēma

Latvijas kompetentās institūcijas lieto Centrālo vīzu informācijas sistēmu (CVIS) visos 2009.gada 30.novembra Komisijas Lēmumā⁷⁴ noteiktajos reģionos, kuros Latvijai ir diplomātiskās pārstāvniecības. 2013.gada 14.novembrī CVIS tika ieviesta Latvijas vēstniecībās Kazahstānā un Uzbekistānā.

2013.gadā Nacionālās vīzu informācijas sistēmas (NVIS) uzturēšanas un attīstības pasākumu ietvaros tika turpināti darbi pie NVIS funkcionalitātes uzlabošanas, piemēram VIS MAIL II konsultācijas mehānismu ieviešana, NVIS integrētās biometrijas aparatūras darbības un NVIS datu kvalitātes kontroles funkcionalitātes uzlabošana.

Vīzu pārstāvība

2013.gadā Ārlietu ministrija turpināja attīstīt vīzu pārstāvību tīklu. Vietu skaits, kurās Šengenas līguma dalībvalstu pārstāvniecības izsniedz vīzas Latvijas vārdā, 2013.gadā ir palielināts par 26 vietām.

2013.gada 1.martā stājās spēkā Latvijas un Beļģijas līgums par vīzu pārstāvību Kongo Demokrātiskajā Republikā, Burundi un Ruandā. Savukārt 2013.gada 15.aprīlī stājās spēkā vīzu pārstāvības līguma grozījumi ar Lietuvu, saskaņā ar kuriem Lietuva pārstāv Latviju Erevānā (Armēnijā) un Sofijā (Bulgārijā).

⁷³ No 1.oktobra visās Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs uzsāk pieņemt elektroniskās anketas Šengenas vīzu pieprasīšanai. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/10/01/no-1.oktobra-vis%C4%81s-latvijas-p%C4%81rst%C4%81vniec%C4%ABbas-%C4%81rvalst%C4%ABs-uzs%C4%81k-pie%C5%86emt-elektronisk%C4%81s-anketas-%C5%A1engenas-v%C4%ABzu-piepras%C4%AB%C5%A1anai/>. [sk. 23.01.2013.]

⁷⁴ Komisijas 2009.gada 30.novembra Lēmums Nr.2009/876/EK, ar ko pieņem tehniskās īstenošanas pasākumus saistībā ar datu ievadīšanu un pieteikumu sasaistīšanu, piekļuvi datiem, datu grozīšanu, dzēšanu un dzēšanu pirms noteiktā laika un datu apstrādes darbību ierakstu glabāšanu un piekļūšanu tiem Vīzu informācijas sistēmā.- Oficiālais Vēstnesis, L 315, 02.12.2009.

2013.gada 1.aprīlī stājās spēkā grozījumi Latvijas Republikas un Igaunijas Republikas līgumā par pārstāvību. Saskaņā ar grozījumiem Igaunijas ģenerālkonsulāts Sidnejā (Austrālijā) Latvijas vārdā izsniedz vīzas tā konsulārā apgabala ietvaros. 2013.gada 15.maijā stājās spēkā šī līguma papildu grozījumi, kuri paredz, ka Latvijas konsulāts Vitebskā (Baltkrievijā) izsniedz Šengenas vīzas Igaunijas vārdā.

2013.gada 18.martā stājās spēkā Latvijas un Polijas starpvaldību pārstāvības līgums par Šengenas vīzu izsniegšanu, saskaņā, ar kuru Polija Latvijas vārdā izsniedz Šengenas vīzas Losandželosā (ASV), Sanpaulu (Brazīlijā), Bagdādē (Irākā) un Velingtonā (Jaunzēlandē), bet Latvija Polijas vārdā izsniedz Šengenas vīzas tās konsulāta Vitebskā (Baltkrievijā) konsulārā apgabala iedzīvotājiem.

2013.gada 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi Latvijas un Francijas pārstāvības līgumā par Šengenas vīzu izsniegšanu. Saskaņā ar šiem grozījumiem Francija Latvijas vārdā izsniedz Šengenas vīzas Librevilā (Gabonas Republikā), Kalkātā, Bengalūru un Pudučerri (Indijas Republikā), un Dāresalāmā (Tanzānijas Apvienotajā Republikā).

Tāpat 2013.gada 1.jūlijā stājās spēkā Latvijas un Spānijas pārstāvības līgums par Šengenas vīzu izsniegšanu. Saskaņā ar šo līgumu Spānija Latvijas vārdā izsniedz Šengenas vīzas Buenosairesā (Argentīnas Republika), Lapasā (Bolīvijas Daudznacionālā valsts), Santjago (Čīles Republika), Sanhosē (Kostarikas Republika), Sansalvadorā (Salvadoras Republika), Portoprensā (Haiti Republika), Tegusigalpā (Hondurasas Republika), Kingstonā (Jamaika), Managvā (Nikaragvas Republika), Panamā (Panamas Republika) un Montevideo (Urugvajas Austrumu Republika), bet Latvija izsniedz Šengenas vīzas Spānijas vārdā Minskā un Vitebskā (Baltkrievijas Republikā).

Šengenas pārvaldība

Lai atvieglotu robežas šķērsošanu labticīgiem pierobežas iedzīvotājiem un veicinātu savstarpēju sociālo, kultūras apmaiņu un reģionālo sadarbību, 2013.gada 6.jūnijā stājās spēkā grozījumi Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas Republikas un

Krievijas Federācijas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu⁷⁵.

Saskaņā ar vienošanos Latvijas konsulāts Pleskavā ir uzsācis izsniegt pierobežas satiksmes atļaujas Krievijas pierobežas teritorijas iedzīvotājiem. Latvijas pierobežas teritorijas iedzīvotāji var saņemt pierobežas satiksmes atļaujas Krievijas ģenerālkonsulātā Daugavpilī. Atļaujas var saņemt pierobežas teritoriju iedzīvotāji - personas, kuras pastāvīgi dzīvo pierobežas teritorijā ne mazāk kā 3 gadus, kā arī viņu tuvākie radnieki. Tiek sagaidīts, ka vienošanās grozījumu rezultātā tiks veicināta pārrobežas sociālo un kultūras apmaiņa, kā arī ekonomiskie kontakti.⁷⁶

3.5.2. Robežkontrole

2014.gada 1.janvārī stājās spēkā 2013.gada 4.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.301 „Noteikumi par robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu, glabāšanas termiņiem un piekļuves tiesībām”⁷⁷, kas nosaka Robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu un tās glabāšanas termiņus, kā arī valsts pārvaldes iestādes, kurām piešķirama piekļuve šai informācijai. Robežapsardzības informācijas sistēmas mērķis ir nodrošināt efektīvu Valsts robežsardzes darba procesu atbalstu, uzlabojot darba efektivitāti.⁷⁸

2013.gada augustā tika pabeigta Nacionālā koordinācijas centra⁷⁹ renovācija un aprīkošana, un nodrošināta Nacionālā koordinācijas centra funkcionālas un administratīvas darbības nepārtrauktība.

Modernie tehniskie līdzekļi un informācijas sistēmas:

- No 2013.gada 9.aprīļa nacionālajai ieceļošanas/izceļošanas sistēmai (REIS) ir nodrošināta sasaiste ar SIS II;
- CVIS ieviešanas ietvaros ir uzstādīti četru pirkstu nospiedumu skeneri robežkontroles punktos, kuros izsniedz vīzas, un viena

⁷⁵ 2013.gada 28.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.296 „Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 05.06.2013. [06.06.2013.]

⁷⁶ Saskaņā ar Ārlietu ministrijas sniegto informāciju.

⁷⁷ 2013.gada 4.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.301 „Noteikumi par robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu, glabāšanas termiņiem un piekļuves tiesībām”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.108, 06.06.2013.

⁷⁸Ministru kabineta noteikumu projekta „Robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms, glabāšanas termiņi un piekļuves tiesības” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams:

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40258779>. [sk.14.10.2013.]

⁷⁹2012.gada 22.oktobrī Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes sastāvā izveidots Nacionālais koordinācijas centrs.

pirksta nospieduma skeneri vīzu ar biometrijas datiem pārbaudei visās ārējās robežas šķērsošanas vietās;

- 2013.gadā ir veikti uzlabojumi robežas kontrolē un uzraudzībā atsevišķos robežkontroles punktos, uzstādot jaunas darbstacijas un pilnas lapas pasu nolasītājus REIS izmantošanai.
- Uzlabojumi robežas kontrolē un uzraudzībā atsevišķos robežkontroles punktos izriet no nepieciešamības atjaunot materiāli tehnisko bāzi.

Apmācības

2013.gadā notika Valsts robežsardzes personāla apmācība par: SIS II izmantošanu, CVIS (biometrisko datu pārbaudi), par riska analīzes veikšanu, par izmaiņām trešo valstu pilsoņu ieceļošanas Šengenas līguma valstu teritorijā piemērošanu robežpārbaudē, par radiometriskās kontroles veikšanu.

Personāla apmācība Valsts robežsardzē par radiometriskās kontroles veikšanu tika veikta, lai nodrošinātu robežpārbaudes veikšanu atbilstoši normatīvo dokumentu prasībām.

Sadarbība

2013.gada 6.februārī Valsts robežsardze un Armēnijas Republikas Nacionālā drošības dienesta Robežsardzes spēki noslēdza „Vienošanos starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Armēnijas Republikas Nacionālo drošības dienestu par sadarbību robežapsardzības jautājumos”.

Latvijas puse ir nosūtījusi turpmākai saskaņošanai vienošanās projektus par sadarbību robežapsardzības jautājumos ar Tadžikistānu, Ukrainu, Krieviju un Uzbekistānu.

3.5.3. Sadarbība ar FRONTEX

Valsts robežsardze piedalījās trijās FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu Eiropas Savienības dalībvalstīm – Grieķijai, Bulgārijai un Spānijai, kuras piedzīvoja migrācijas plūsmu spiedienu uz valsts robežām.

No 2013.gada 2.janvāra līdz 27.martam Valsts robežsardzes amatpersonas piedalījās kopīgā operācijā POSEIDON 2012 LAND ar

pagarinājumu POSEIDON 2013 LAND ar mērķi samazināt nelikumīgās migrācijas draudus uz Grieķijas ārējām robežām (uzņēmējvalstis Grieķija un Bulgārija). POSEIDON 2013 LAND notika no 2013.gada 24.aprīļa līdz 11.septembrim un no 14.augusta līdz 2014.gada 1.janvārim. Kopīgajā operācijā tika iesaistīti 38 Valsts robežsardzes pārstāvji un kinologi ar dienesta suņiem, izmantojot arī mobilos video novērošanas kompleksus.

No 2013.gada 6.janvāra līdz 1.aprīlim Valsts robežsardzes amatpersonas piedalījās kopīgā operācijā POSEIDON 2012 Sea ar pagarinājumu POSEIDON 2013 Sea operācijā, kuras notika no 2013.gada 14.maija līdz 1.jūnijam, no 1.oktobra līdz 31.decembrim un no 1.jūnija līdz 30.septembrim. Operāciju uzdevums bija nodrošināt jūras robežu uzraudzību, izmantojot dalībvalstu tehnisko aprīkojumu un ekspertus, ar mērķi – samazināt nelikumīgās imigrācijas draudus uz Grieķijas ārējām jūras robežām. Kopīgajās operācijās piedalījās 36 Valsts robežsardzes pārstāvji, izmantojot kuteri un mobilos video novērošanas kompleksus.

No 2013.gada 2.janvāra līdz 27.martam divas Valsts robežsardzes amatpersonas piedalījās kopīgā operācijā MINERVA 2013, kuras mērķis bija nodrošināt jūras robežu uzraudzību un, izmantojot dalībvalstu tehnisko aprīkojumu un ekspertus, samazināt nelikumīgās imigrācijas draudus uz Spānijas ārējām jūras robežām.

Papildus jau minētajām operācijām Valsts robežsardzes amatpersonas piedalījās vēl 6 FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās:

- Kopīgā operācija „COORDINATION POINTS 2013”, kuras galvenie mērķi ir uzlabot robežu pārvaldības koordināciju, nodrošināt informācijas apmaiņu reālā laika režīmā, izmantot fokuspunktus, lai atvieglotu Eiropas robežsardzes vienības (EBGT) dalībnieku izvietošanu. Kopējā operācija notika uzņēmējvalstī – Moldovā, tajā tika iesaistīts viens Valsts robežsardzes pārstāvis;
- FRONTEX Aģentūras Gaisa kopīgā operācija „MIZAR 2013”, kuras mērķis ir nelikumīgās imigrācijas apkarošana uz Eiropas Savienības gaisa robežām, pievēršot īpašu uzmanību Ziemeļāfrikas (Maroka, Tunisija, Alžīrija, Lībija, Ēģipte), tuvo un vidējo Austrumu (Sīrija, Palestīna, Irāka, Irāna, Afganistāna), kā arī Armēnijas un Pakistānas

pavalstnieku grupām. Operācijas uzņēmējvalstis – Vācija un Nīderlande. Operācijās piedalījās divi Valsts robežsardzes pārstāvji;

- kopīgā operācija „NEPTUNE 2013”, kuras mērķis ir palielināt operacionālās sadarbības koordināciju starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un operācijā iesaistītajām trešajām valstīm, lai paaugstinātu robežu kontroles efektivitāti Austrumeiropas reģionā (uzņēmējvalstis – Ungārija un Horvātija). Kopīgajā operācijā tika iesaistīti 2 Valsts robežsardzes pārstāvji;
- kopīgā operācija „JUPITER 2013”, kuras mērķis ir nelikumīgās imigrācijas apkarošana maršrutā no/vai caur trešajām valstīm uz Eiropas Savienības dalībvalstīm, izmantojot „zaļo” robežu un robežkontroles punktus, kā arī operācijas dalībvalstu sadarbības efektivitātes paaugstināšana un Eiropas Savienības ārējās robežas drošības stiprināšana. Uzņēmējvalstis – Slovākija/Polija un Rumānija/Ungārija. Kopējā operācijā tika iesaistīti divi Valsts robežsardzes pārstāvji.
- Kopīgās operācijas JUPITER 2013 ietvaros Valsts robežsardze Valsts robežsardzes Ludzas un Daugavpils pārvaldēs 2013.gadā uzņēma 7 ārvalstu ekspertus.

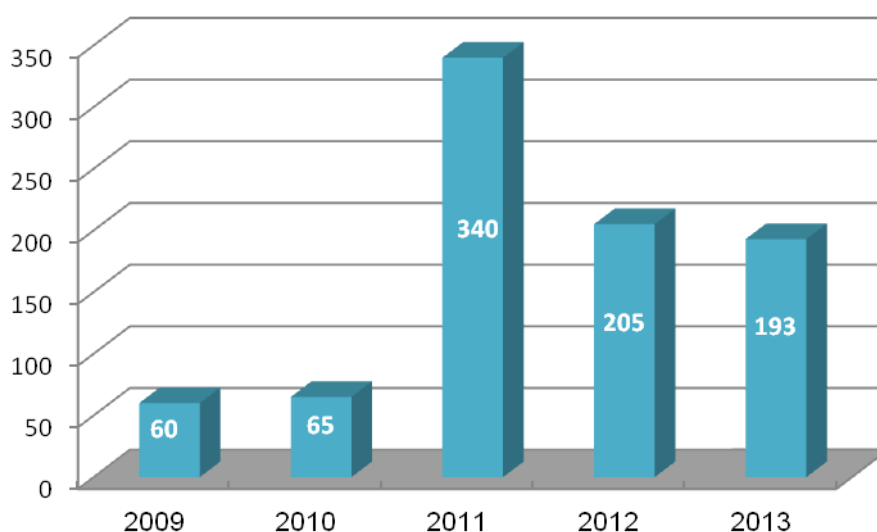
4. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS

2013.gadā patvēruma meklētāju skaits saglabājās līdzvērtīgs 2012.gada skaitam (skat grafiku 4-1). Vislielākais patvēruma meklētāju skaits nāk no Gruzijas (146) un Sīrijas (15).⁸⁰

Izvērtējot patvēruma meklētāju plūsmas, var secināt, ka neskatoties uz Gruzijā notiekošo politiskā virziena maiņu, plūsmas no šīs valsts ir pieaugušas par 38%. Novērots, ka Gruzijas pilsoņi patvēruma procedūras ietvaros izmanto Latviju kā tranzītvalsti, jo daudzi laikā, kad tiek izskatīts patvēruma pieteikums, dodas uz Rietumeiropas vai Skandināvijas valstīm, no kurām vēlāk nereti tiek saņemti atpakaļuzņemšanas pieprasījumi. Patvēruma meklētāju skaits no Sīrijas ir saistīts ar iekšējā bruņotā konflikta turpināšanos valstī. Šiem patvēruma meklētājiem piešķirts alternatīvais statuss.

Grafiks 4-1

Patvēruma meklētāju skaits, 2009-2013⁸¹

2012.gadā izveidotajā un apstiprinātajā pasākumu plānā institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm ir doti pastāvīgi veicami uzdevumi atbildīgajām institūcijām, kas tiek īstenoti 2013.gada ietvaros: pastāvīga informācijas iegūšana par situāciju attiecībā uz patvēruma meklētājiem, konkrētās informācijas iesniegšana Iekšlietu ministrijai, iesniegtās

⁸⁰ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁸¹ Datu avots: Eurostat- 2009-2012, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde – 2013.

informācijas apkopošana un analīze, ziņojuma sagatavošana un izmantošana preventīvajiem un organizatoriskajiem pasākumiem, iesaistīto organizāciju rīcības plānu izstrāde.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas sadarbībā ar Valsts robežsardzes amatpersonām izstrādāja grozījumus Patvēruma likumā, kuros precizēts jēdziens – „*nekavējoties*”, papildinot Patvēruma likuma 31.panta 4 daļu ar teikumu, ka *Tiesa par pieņemto nolēmumu informē Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Valsts robežsardzi nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz tās darbdienas beigām, kad stāties spēkā minētais nolēmums.*⁸² Grozījumi veikti saistībā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011.gada 15.novembra spriedumu lietā „Longa Yonkeu pret Latviju” Šo grozījumu mērķis ir izvairīties no iespējas, ka persona tiek nepamatoti aizturēta kā patvēruma meklētājs.

4.1. Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana

Ņemot vērā citu Eiropas Savienības dalībvalstu pieredzi, kas liecina par iespējamām būtiskām patvēruma meklētāju skaita svārstībām, kuras nav iespējams paredzēt, nepieciešams paredzēt iespēju izmitināt patvēruma meklētājus ārpus Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra „Mucenieki”. Pieņemtie grozījumi Patvēruma likumā paredz iespēju Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, kas ir atbildīga par patvēruma meklētāju izmitināšanu, slēgt sadarbības līgumus par patvēruma meklētāju izmitināšanas nodrošināšanu, ja tiek izpildīti patvēruma meklētāju izmitināšanai noteiktie standarti, neveicot papildus finanšu ieguldījumus jauna centra celtniecībai.

2013.gada 21.novembrī stājās spēkā grozījumi Patvēruma likumā, lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu nosacījumu⁸³ pārņemšanu.

⁸² Likums "Grozījumi Patvēruma likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.218, 07.11.2013.

⁸³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas

4.2. Patvēruma pieteikuma iesniedzēju un personu ar starptautiskās aizsardzības statusu integrācija

Atbilstoši Patvēruma likuma grozījumiem pabalsts valsts valodas apguvei tiks nodrošināts arī personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss. Līdz ar grozījumu pieņemšanu pilnībā ir nodrošināta Direktīvas 2011/51/ES nosacījumu pārņemšana.

Pārskata gada laikā ir izstrādāti grozījumi „Ministru kabineta 2010.gada 12.janvāra noteikumos Nr.23 „Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss”⁸⁴, kuri:

- 1) nosaka kārtību, kādā personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss, piešķir un izmaksā pabalstu, kas sedz valsts valodas apguvei nepieciešamās izmaksas, kā arī minētā pabalsta apmēru;
- 2) saskaņo nosacījumus uzturēšanās un pabalsta valsts valodas apguvei piešķiršanas un izmaksu pārtraukšanas kārtību bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss.

Lai meklētu risinājumus jautājumos, kas saistīti ar starptautisko aizsardzību saņēmušo personu integrāciju, īpašu uzmanību veltot personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss, Latvijas Republikas Tiesībsarga birojs veica pētījumu par personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, pieeju sociālajai palīdzībai un sociālajiem pakalpojumiem. 2013.gada 8.februārī tika organizēta diskusija, kurā piedalījās Iekšlietu, Kultūras, un Labklājības ministriju, Rīgas Domes Labklājības departamenta, biedrības “Patvērums ”Droša māja””, Latvijas Cilvēktiesību centra un biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” pārstāvji.

2013.gadā biedrība „Patvērums” Droša māja” ar Eiropas Bēgļu fonda atbalstu īstenoja vairākus projektus, kuru mērķauditorija bija bēgļi un personas ar alternatīvo statusu. Integrācijas projekti deva iespēju nodrošināt regulāru sociālu, juridisku un psiholoģisku atbalstu bēgļiem, ko sniedza sociālie darbinieki un juristi. Kā būtisks integrācijas stūrakmens ir latviešu valodas apmācības, kuru programmas tika veidotas, lai nodrošinātu mērķa

---

tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu.- Oficiālais Vēstnesis, L 132/1, 19.05.2011.

⁸⁴ Likumprojekts „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 12.janvāra noteikumos Nr.23 „Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss””. Pieejams: www.pmlp.gov.sadaļa/Tiesību_akti.

grupām noderīgu tēmu apgūšanu latviešu valodā, kā arī šo personu iepazīstināšanu ar Latvijas vēsturi un kultūru, lai uzlabotu iebraucēju izpratni par Latviju un atvieglotu sociālā tīklojuma attīstīšanu un iejušanos jaunajā vidē.⁸⁵

Lai nodrošinātu aktuālas informācijas pieejamību, biedrība „Patvērums” Droša māja” **izveidoja vizualizētu integrācijas resursu**, kas kalpo kā praktiska informatīva vietne tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri plāno ierasties Latvijā, kuri atrodas Latvijā, kā arī vietējiem iedzīvotājiem, kuri vēlas palīdzēt šai grupai.

4.3. Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas Patvēruma sistēmu

2013.gada 24.oktobrī Saeimā apstiprinātie Grozījumi Patvēruma likumā:

papildina likumu ar nosacījumu, ka patvēruma meklētāji var tikt izmitināti ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra, ja pārsniegta tā ietilpība un viņi tiek nodrošināti ar sadzīvei nepieciešamajiem apstākļiem.

- Patvēruma likumā precizēts un papildināts ar patvēruma meklētāju aizturēšanu saistītais regulējums, nosakot, ka:
  - patvēruma meklētājs tiek atbrīvots, ja ir zuduši apstākļi, kas bijuši par pamatu aizturēšanai;
  - aizturētos patvēruma meklētājus izmitina, ievērojot vispārīgos cilvēktiesību principus un iekšējo drošību, kā arī personiskās tīpašības un psiholoģisko saderību;
  - izlemjot jautājumu par patvēruma meklētāja aizturēšanu, izvērtē iespēju piemērot aizturēšanai alternatīvu līdzekli – regulāru reģistrēšanos Valsts robežsardzes noteiktajā teritoriālajā struktūrvienībā.
- Pieņemot grozījumus Patvēruma likumā, tika pagarināts termiņš lēmumam par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas no 5 darbdienām uz 10 darbdienām, savukārt termiņš lēmumam par iesnieguma izskatīšanu saīsinātajā kārtībā tika samazināts no 10 darbdienām uz 5 darbdienām.

⁸⁵ Valoda - ceļš uz integrāciju II. Pieejams: <http://www.patverums-dm.lv/lv/valoda-cels-uz-integraciju-ii>. [sk. 14.01.2014.]

- Ar Patvēruma likuma grozījumiem tika precizēta atkārtotā iesnieguma iesniegšanas kārtība, nosakot, ka atkārtotais iesniegums jāiesniedz Valsts robežsardzē.
- Precizēti nosacījumi par pieteikuma izskatīšanu tiesā: ja patvēruma meklētājs ne Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, ne tiesu nav informējis par savu atrašanās vietu vai ir ziņas, ka patvēruma meklētājs neuzturas Latvijas Republikā, tiesa var atstāt patvēruma meklētāja pieteikumu bez izskatīšanas. Tiesa šo jautājumu izlemj rakstveida procesā.

Laikā no septembra līdz decembrim, lai izvērtētu patvēruma procedūras kvalitāti pirmajā instancē, UNHCR sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Valsts robežsardzi realizēja projektu „1.instances patvēruma procedūru kvalitātes pilnveidošana Latvijā”.

Apmācība

2013.gada laikā Eiropas Patvēruma atbalsta birojs *Curriculum* apmācībā patvēruma jomā strādājošajiem piedalījušies 9 Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki, kuri apguvuši šādus apmācību moduljus: Ietveršana (*Inclusion*) – 4 darbinieki, Lēmumu pieņemšana – 2 darbinieki, Pierādījumu novērtējums – 1 darbinieks, Mazāk aizsargāto patvēruma meklētāju intervēšana – 1 darbinieks un intervēšanas tehnika – 1 darbinieks.

Amatpersonas, piedaloties Eiropas Patvēruma apmācību programmas ietvaros rīkotajās apmācībās (European Asylum Curriculum – CURRICULUM), pilnveidoja profesionālās zināšanas, kas palīdz īstenot mērķi - izveidot Vienotu Eiropas patvēruma sistēmu.

Eiropas Bēgļu fonda ietvaros tika organizēti 2 semināri darbinieku apmācībai par patvēruma procedūras kvalitātes aspektiem un par darbu ar Vienotās Migrācijas Informācijas Sistēmas Bēgļu un patvēruma meklētāju apakšsistēmu.

5. NEPAVADĪTI NEPIĻNGADĪGIE UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS

5.1. Nepavadīti nepilngadīgie

Ņemot vērā to, ka nepavadīto nepilngadīgo skaits Latvijā ir niecīgs (2012.-1, 2013.- 4), nav iespējams veikt padziļinātus secinājumus par konkrētām nepavadīto nepilngadīgo plūsmu tendencēm caur, vai uz Latviju.

Atbildīgās iestādes izvērtēs nepieciešamību veikt Latvijas normatīvo aktu grozījumus, kas regulē palīdzības sniegšanu nepavadītajiem nepilngadīgajiem, kad būs jāievieš jaunie Eiropas Savienības tiesību akti patvēruma jomā. Saistībā ar citām mazāk aizsargātajām grupām nav bijusi nepieciešamība grozīt attiecīgos normatīvos aktus. Dažāda veida palīdzība un atbalsts mazāk aizsargāto grupu pārstāvjiem tiek sniegts Eiropas Bēgļu fonda un Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu ietvaros.

6. CILVĒKU TIRDZniecības NOVĒRŠANA

2013.gadā nav izsniegta neviena uzturēšanās atļauja saistībā ar to, ka persona ir atzīta par cilvēku tirdzniecības upuri, bet par cilvēku tirdzniecības organizēšanu aizdomās turētā statuss ir noteikts 18 personām un notiesātas ir 10 personas.

2013.gadā tika izstrādāts „Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam” projekts⁸⁶, kas ir apstiprināts 2014.gada sākumā⁸⁷. Pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments septiņu gadu periodam, kurā ir noteikti cilvēku tirdzniecības novēršanas mērķi, rīcības virzieni, politikas rezultāti, rezultatīvie rādītāji un pasākumu plāns. Pamatnostādnes paredz virkni pasākumu, lai veicinātu sabiedrības informētību un izpratni par cilvēku tirdzniecību, uzlabotu un veicinātu cilvēku tirdzniecības upuru identificēšanu.

Darba grupa

Ar Ministru prezidenta 2013.gada 8.marta rīkojumu Nr.85 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”⁸⁸ tika no jauna izveidota starpinstitūciju darba grupa (turpmāk – darba grupa). Tika paplašināti darba grupas uzdevumi un iekļauti jauni darba grupas locekļi, lai koordinētu valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un nevalstisko organizāciju sadarbību „Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009. – 2013.gadam” īstenošanā. Darba grupas uzdevums ir nodrošinātu informācijas apmaiņu par aktivitātēm cilvēku tirdzniecības novēršanas un apkarošanas jomā, jautājumos par atbalsta un sociālo pakalpojumu sniegšanu cilvēku tirdzniecības upuriem, kā arī par cilvēku tirdzniecības upuru atgriešanos, un nepieciešamības gadījumā nodrošināt šo jautājumu turpmāku risināšanu. Šobrīd darba grupā ir iekļauti un aktīvi darbojas pārstāvji no Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas,

⁸⁶ Pamatnostādņu projekts „Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam”. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40287968>. [sk.04.11.2013.]

⁸⁷ Ministru kabineta 2013.gada 21.janvāra rīkojums Nr.29 „Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņēm 2014. -2020.gadam”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.16. 23.02.2014.

⁸⁸ Ministru prezidenta 2013.gada 8.marta rīkojums Nr.85 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.50, 12.03.2013.- [stājās spēkā 08.03.2013.]

Labklājības ministrijas, Ārlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Veselības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Ģenerālprokuratūras, Liepājas pilsētas prokuratūras, Tiesībsarga biroja, Rīgas domes, Rīgas pašvaldības policijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Valsts policijas, Valsts robežsardzes, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Iekšlietu ministrijas Informācijas centra, Biedrības „Patvērums „Drošā māja””, biedrības „Resursu centrs sievietēm „Marta”” un starptautiskās organizācijas „Starptautiskā Migrācijas organizācija”.

Īstenotie mācību pasākumi

Tieslietu ministrija sadarbībā ar Iekšlietu ministriju 2013.gada septembrī Eiropas Komisijas īpašās programmas „Krimināltiesības” 2010.gada darbības programmas projekta Nr. JUST/2010/JPEN/AG/1546 „Atjaunojošā taisnīguma aktuālās problēmas, risināšanas perspektīvas Eiropas Savienībā” ietvaros organizēja mācību semināru „Cilvēktirdzniecības atpazīšana, izmeklēšana, novēršana kā efektīvs ierocis noziedzīgā fenomena izskaušanai”, kurā piedalījās Latvijas un ārvalstu lektori un 150 dalībnieki no Latvijas (tiesneši, prokurori, policisti, robežsargi, advokāti, NVO pārstāvji, nozaru ministriju pārstāvji, darba inspektori, kuru kompetencē ir cilvēku tirdzniecības novēršanas un apkarošanas jautājumi).

Ar 2013.gada 12.marta Valsts robežsardzes pavēli Nr.307 „Par programmas apstiprināšanu” tika apstiprināta kvalifikācijas paaugstināšanas programma *“Cilvēku tirdzniecības novēršana un apkarošana. Instruktoru apmācības programma”*. Šī programma paredzēta robežsargu, kas robežšķērsošanas vietās veic tiešās robežpārbaudes un personu intervēšanu 2.līnijā, apmācībai. Šīs apmācības notika Valsts robežsardzes koledžā 2013.gada 23. un 24.maijā, tajās piedalījās 19 robežsargi.

Valsts robežsardzes koledža ir sagatavojusi pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas un profesionālās tālākizglītības programmas projektu, kurās ir iekļauta mācību tēma „Cilvēku tirdzniecības novēršana un apkarošana”.

Valsts policijas koledža ir izstrādājusi un 2013.gadā uzsākusi šādu profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanu Valsts policijas koledžā: „Policijas amatpersonu atbildība par tiesību pārkāpumiem, pildot

dienesta pienākumus sabiedriskās kārtības nodrošināšanā” un „Policijas darbinieka rīcības psiholoģiskie un tiesiskie aspekti seksuālās vardarbības gadījumos”.

No 2013.gada maija līdz jūnijam Biedrība „Patvērums „Drošā māja”” sadarbībā ar Rīgas domes Labklājības departamentu īstenoja Rīgas domes Rīgas sabiedriskās kārtības uzturēšanas fonda atbalstītu projektu „Preventīvie pasākumi cilvēku tirdzniecības mazināšanai”. Semināru ietvaros kopumā tika apmācīts 81 speciālists - Rīgas pašvaldības policijas darbinieki (20), sociālie darbinieki, skolu sociālie pedagogi un citi pašvaldību darbinieki (61).

Īstenotie informatīvie pasākumi

Informācijas izplatīšana un skaidrošana par cilvēku tirdzniecības riskiem ir būtisks preventīvais pasākums cilvēku tirdzniecības novēršanā. Latvijā šo darbu īsteno Biedrība „Patvērums „Drošā māja””.

No 2012.gada augusta līdz 2013.gada februārim šī biedrība Latvijā organizēja kampaņu pret cilvēku tirdzniecību „Pārdota brīvība”. Tās ietvaros ar sadarbības partneru – *Philip Morris International* un *EuroAWK* atbalstu iedzīvotāji ar vides reklāmas palīdzību tika uzrunāti piecās lielākajās Latvijas pilsētās – Rīgā, Valmierā, Liepājā, Rēzeknē un Daugavpilī. Tās mērķis bija mazināt cilvēku tirdzniecību un sniegt konsultācijas iedzīvotājiem par cilvēku tirdzniecības riskiem, iesaistot jautājuma risināšanā arī piecas pašvaldības.

No 2013.gada 5.jūlija līdz 2013.gada 31.decembrim noritēja Eiropas Ekonomikas zonas projekta „Biedrības „Patvērums „Drošā māja”” darbības atbalsta programma cilvēku tirdzniecības mazināšanai Latvijā”⁸⁹ īstenošana. Tā mērķis ir bija palielināt biedrības lomu cilvēku tirdzniecības ierobežošanas aktivitāšu īstenošanā nacionālā līmenī, paaugstinot biedrības institucionālo kapacitāti un nodrošinot darbības atbalsta aktivitātes.

Projekta ietvaros atklāts diennakts uzticības tālrunis LMT⁹⁰ tīklā (darbība uzsākta ar 2013.gada 18.septembri). Ir izveidoti 2 dizainu informatīvie materiāli, ko finansiāli atbalstījis šis projekts un *Philip Morris*

⁸⁹ Biedrības "Patvērums "Drošā māja"" darbības atbalsta programma cilvēku tirdzniecības mazināšanai Latvijā. Pieejams:

<http://patverums-dm.lv/lv/biedribas-patverums-drosa-maja-darbibas-atbalsta-programma-cilveku-tirdzniecibas-mazinanasai-latvija>. [sk. 09.01.2014.]

⁹⁰ Latvijas Mobilais Telefons

International projekts „Pārdota brīvība II”. Kopš 2013.gada 18.septembra sniegtas 69 zvanu, elektroniskās sarakstes un klātienas konsultācijas.

No 2013.gada jūnija līdz decembrim Biedrība „Patvērums „Drošā māja”” īsteno projektu „Pārdota brīvība II”, finansētājs *Philip Morris International*. Projekta gaitā ir notikušas vairākas aktivitātes:

- 1) no 2013.gada 18.septembra – 18.oktobrim Preventīvā kampaņa „Esi zinošs – novērs cilvēku tirdzniecību”. Biedrības Informatīvais treileris viesojās 9 Latvijas pilsētās un pašvaldībās - Rīgā, Liepājā, Elejā, Gulbenē, Viesītē, Daugavpilī, Dagdā, Ludzā un Salacgrīvā, kopumā mērojot, vairāk kā 3 000 km. Ar treilerī izvietoto informāciju iepazīnušies vairāk nekā 1000 Latvijas iedzīvotāju.
- 2) Paralēli Informatīvā treilera aktivitātēm šajās pašās pilsētās notika pašvaldību darbinieku semināri, kuros apmācīti 75 darbinieki. Trīs reģionālajos semināros piedalījās arī Iekšlietu ministrijas pārstāvis.
- 3) Tika organizētas teorētiskās un praktiskās apmācības 13 jaunajiem žurnālistiem par cilvēku tirdzniecības tematikas atspoguļošanu medijos.
- 4) Sadarbībā ar Tiesībsargu 7.Eiropas Savienības pasludinātajā Pret cilvēktirdzniecību dienā tika noorganizēta preses konference, kurā piedalījās ASV konsuls Latvijā un Igaunijas NVO pārstāve.

7. MIGRĀCIJA UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA

2012.gada decembrī tika parakstīts Līgums (*Twining Contract*) par Nīderlandes, Latvijas un Rumānijas kopīgi sagatavotā projekta Eiropas Savienības (*European Neighbourhood and Partnership Instrument*) apmācību (Twining) projekta „Atbalsts Azerbaidžānas Republikas Migrācijas dienesta darbinieku profesionālai izaugsmei” īstenošanu. Apmācību projekts tiek īstenots Eiropas Kaimiņattiecību un partnerattiecību instrumenta (ENPI) Azerbaidžānas Republikas Nacionālās 2009.gada programmas ietvaros. Projekta mērķis ir stiprināt Azerbaidžānas Republikas Migrācijas dienesta kapacitāti, lai izstrādātu attiecīgus Eiropas Savienības *acquis* atbilstošus normatīvos aktus un attīstītu labu praksi.⁹¹ 2013.gada janvārī tika uzsākti Projekta pasākumi, kuri ilgs divus gadus. Projekta realizācijā piedalās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes speciālisti un Valsts robežsardzes pārstāvji.

2013.gada oktobrī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietniece Maira Roze piedalījās ANO rīkotajā Augsta līmeņa dialogā par starptautisko migrāciju un attīstību, kurā ieinteresētās puses – migrantu uzņemošās un izcelsmes valstis apmainījās viedokļiem un idejām par starptautisko migrāciju. Latvijas migrācijas jomas eksperti atbalsta cirkulārās migrācijas konceptu, uzsverot, ka labi pārvaldīta cirkulārā migrācija dod pienesumu gan labāk pārvaldītām migrācijas plūsmām, gan arī, zināmā mērā, samazina nelikumīgās migrācijas riskus. Attīstības elements kalpo par ievērojami būtiskāku iemeslu migrantu vēlmei atgriezties nekā regulatīvie migrācijas kontroles elementi.

⁹¹ Atbalsts Azerbaidžānas Republikas valsts migrācijas dienesta darbinieku profesionālai izaugsmei. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/par-pmlp/projekti/atbalsts-azerbaid%C5%BE%C4%81nas-republikas-valsts-migr%C4%81cijas-dienesta-darbinieku-profesion%C4%81lai-izaugsmei/>. [sk.11.02.2013.]

8. NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA

2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir samazinājies uz valsts ārējām robežām aizturēto personu skaits par „zaļās” robežas nelikumīgu šķērsošanu. Tomēr pieaudzis ir šādu nelikumīgo imigrāciju raksturojošu rādītāju skaits:

- ieceļošanas atteikumi,
- Šengenas vīzu ar mērķi nelikumīgi uzturēties Šengenas zonas valstīs izmantošanas gadījumi,
- trešo valstu pilsoņu nelikumīga nodarbināšana,
- 2013.gada otrā pusgadā reģistrēto patvēruma meklētāju skaita pieaugums.

Šie faktori liecina, ka nelikumīgās imigrācijas risks faktiski ir pieaudzis - nelikumīgajai imigrācijai arvien biežāk ļaunprātīgi izmantojot „likumīgās” metodes.

Uz valsts robežas 2013.gadā ieceļošana atteikta 1946⁹² gadījumos, kas ir nedaudz vairāk kā 2012.gadā - 1818⁹³. Ievērojami pieauga sastādīto atteikumu skaits personām, kuras nevarēja pamatot ieceļošanas mērķi vai nevarēja uzrādīt veselības apdrošināšanas polisi 2013.gadā – 560, 2012.- 311⁹⁴.

Ievērojamu daļu pārkāpumu nelikumīgās imigrācijas jomā veidoja ļaunprātīga likumīgo ieceļošanas veidu izmantošana, kad trešo valstu pilsoņi saņemot Šengenas zonas valstu vīzas, sniedz nepatiesu informāciju par ieceļošanas mērķiem. Tā 2013.gadā Valsts robežsardzes amatpersonas robežpārbaudes vai imigrācijas kontroles laikā anulēja Šengenas zonas valstu vīzas 133 trešo valstu pilsoņiem, 2012.gadā – 78. Šajos gadījumos trešo valstu pilsoņi nevarēja sniegt pamatotu informāciju par ieceļošanas mērķiem Latvijā vai citā Šengenas zonas valstī.

Ir palielinājies kopējais imigrantu skaits, kas pārkāpa uzturēšanās nosacījumus valsts iekšienē – 1256⁹⁵ (2012.gadā 859).

⁹² Datu avots: Valsts robežsardze.

⁹³ Datu avots: Valsts robežsardze.

⁹⁴ Datu avots: Valsts robežsardze.

⁹⁵ Datu avots: Valsts robežsardze.

2013.gada 5.decembrī Saeima pieņēma grozījumus Imigrācijas likumā⁹⁶, kas regulē trešo valstu pilsoņu ielūgumu un izsaukumu atteikumu pamatojumus, kā rezultātā likums tiek papildināts ar iemesliem ielūgumu un izsaukumu atteikšanai:

- ielūgums tiek atteikts gadījumā, ja konstatēts, ka trešā valsts pilsoņa patiesais ieceļošanas mērķis neatbilst dokumentos norādītajam mērķim;
- ielūgums tiek atteikts gadījumā, ja Latvija nav atbildīgā valsts par vīzas pieteikuma izskatīšanu (piemēram, notiek konference Lietuvā, bet tās organizētājs no Latvijas vēlas formēt ielūgumus. Tādā gadījumā ielūgums tiek atteikts, jo atbildīgā valsts par vīzu pieprasījumiem ir Lietuva);
- mainīts formulējums atteikuma pamatam gan ielūgumam, gan izsaukumam, kur bija noteikts, ka ielūgumu/izsaukumu atsaka, ja „(...) informācija neliecina par trešās valsts pilsoņa noturīgu saikni ar mītnes zemi un ir pamats uzskatīt, ka trešās valsts pilsonis rada nelikumīgās imigrācijas risku”. Tas nozīmēja, ka abiem nosacījumiem jāizpildās vienlaicīgi. Jaunajā Imigrācijas likuma redakcijā atsauce uz noturīgo saikni ir dzēsta, atstājot tikai nelikumīgās imigrācijas risku. Viens no faktoriem nelikumīgās imigrācijas riskam var būt arī saiknes neesamība ar mītnes zemi.

Grozījumi Imigrācijas likumā nosaka, ka turpmāk arī ielūguma un izsaukuma atteikumu varēs pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā (vienā instancē).⁹⁷

Grozījumi Imigrācijas likumā, nosaka dzelzceļa pārvadātājiem līdzvērtīgu atbildību pārvadāt ārzemniekus⁹⁸ ar derīgiem ceļošanas dokumentiem, kā tas ir citiem satiksmes pārvadātājiem. Minētie grozījumi bija nepieciešami, lai ierobežotu un novērstu nelikumīgās migrācijas plūsmu, izmantojot dzelzceļa satiksmi.⁹⁹

⁹⁶ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]

⁹⁷ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (Anotācija). Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/0C6D493C45A549F5C2257B5600378669?OpenDocument#b>. [sk.03.01.2014.]

⁹⁸ Šajā gadījumā ir lietots termins „ārzemnieks”, jo tas ietver arī Eiropas Savienības pilsoņus.

⁹⁹ Turpat.

Nelikumīgās imigrācijas galvenie maršruti ir:

- 1) no Āzijas, Āfrikas valstīm tranzītā caur Krieviju vai Baltkrieviju un tālāk uz citām Eiropas Savienības valstīm;
- 2) no Āzijas, Āfrikas valstīm tranzītā caur Turciju uz Latviju un tālāk uz citām Eiropas Savienības valstīm.

2013.gada 5.decembra Imigrācijas likuma grozījumi nodrošina, ka trešās valsts pilsonis, kurš, nelikumīgi uzturoties Latvijas Republikā, ticis nelikumīgi nodarbināts īpaši ekspluatējošos darba apstākļos, kā arī nepilngadīgam trešās valsts pilsonim, kurš, nelikumīgi uzturoties Latvijas Republikā, ticis nelikumīgi nodarbināts, ir tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju, ja viņš vērsies tiesā ar pieteikumu par neizmaksātās darba samaksas piedziņu no darba devēja. Termiņuzturēšanās atļauju var pieprasīt atkārtoti, ja tiesas process par darba samaksas piedziņu no darba devēja nav pabeigts vai neizmaksātā darba samaksa no darba devēja nav saņemta. Pirmreizējo un atkārtotu termiņuzturēšanās atļauju izsniedz uz vienu gadu.

Imigrācijas likuma grozījumi definē īpaši ekspluatējošus darba apstākļus, nosakot, ka tie ir tādi darba apstākļi un nodarbinātības noteikumi, kas rada ļoti nesamērīgas atšķirības starp likumīgi nodarbinātu darbinieku darba apstākļiem un nodarbinātības noteikumiem un tāda trešās valsts pilsoņa darba apstākļiem un nodarbinātības noteikumiem, kurš Latvijā uzturas nelikumīgi, kā arī atšķirības dzimumu diskriminācijas vai cita veida diskriminācijas dēļ vai atšķirības, kas ietekmē trešā valsts pilsoņa drošību un veselības aizsardzību darbā, kā arī aizskar viņa cieņu.¹⁰⁰ Būtiski ir norādīt, ka likuma grozījumos ir iestrādāts amatpersonas pienākums, iepazīstinot trešo valsts pilsoni, kurš ticis nelikumīgi nodarbināts Latvijā, ar izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu, viņu informēt par tiesībām iesniegt prasību pret darba devēju un panākt, lai tiek izpildīts spriedums par darba devēja neizmaksāto darba samaksu, kā arī par prasības iesniegšanas atalgojuma atgūšanas procedūru un iespēju pieprasīt uzturēšanās atļauju.

2013.gada 28.jūnijā Valsts robežsardze un biedrība Latvijas Sarkanais Krusts noslēdza vienošanos par sadarbību, kuras mērķis ir izveidot ilglaicīgu sadarbību palīdzības sniegšanā Izmitināšanas telpās izmitinātajām personām,

---

¹⁰⁰ Turpat.

nodrošinot tos ar sadzīvē nepieciešamām bezmaksas precēm, apģērbu, izglītības materiāliem un sociālā darba speciālistu pakalpojumiem un noteikt Pušu pienākumus Vienošanās mērķu sasniegšanā. Vienošanās nodrošinās Valsts robežsardzes aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā un Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās izmitināto aizturēto ārzemnieku un patvēruma meklētāju pamattiesības.¹⁰¹

Sadarbība ar trešajām valstīm

2013.gadā Valsts robežsardze nelikumīgās migrācijas mazināšanai īstenoja vairākus pasākumus sadarbībā ar trešajām valstīm.

Tika realizētas divas Latvijas Republikas, Krievijas Federācijas, Igaunijas Republikas, Lietuvas Republikas un Polijas robežsardzes dienestu kopīgās operācijas, kuru laikā tika identificēti Vjetnamas pilsoņu pārvietošanās maršruti no Igaunijas un Latvijas līdz Polijai.

No 2013.gada 15.maija līdz 30.septembrim Krievijas Federācijas Federālā drošības dienesta Robežapsardzības dienesta Pleskavas reģiona pārvalde un Valsts robežsardzes Viļakas un Ludzas pārvalžu struktūrvienības īstenoja kopīgu robežas operāciju „Kordon-2013”. Tās mērķi bija īstenot virkni organizatorisku, pārvaldības un citus pasākumus, kas vērsti uz tiesībsargājošo iestāžu darbību koordināciju, lai atklātu, novērstu un apkarotu nelikumīgo imigrāciju un citas ar pārrobežu noziedzību saistītas darbības uz Latvijas – Krievijas valsts robežas. Operācijas ietvaros, balstoties uz riska analīzes rezultātiem un pamatojoties uz abu pušu kopīgās operācijas vadītāju saskaņotajiem priekšlikumiem, tika realizētas 3 aktīvās fāzes, kuru laikā tika ieviesta pastiprināta robežuzraudzība un robežpārbaudes noteiktiem riska profiliem.

Tika turpināts darbs pie Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas sakaru virsnieka punkta attīstīšanas Krievijā, Maskavā, kur Valsts robežsardzes sakaru virsnieks veica dienesta pienākumus, pārstāvot arī Lietuvas un Igaunijas intereses.

Valsts robežsardze paplašina sakaru virsnieka sadarbības tīklu. Šobrīd, sakaru virsnieks sadarbojas ar 33 valstu sakaru virsniekiem, kuri ir

¹⁰¹ Saskaņā ar Valsts robežsardzes sniegto informāciju.

akreditēti Krievijā. Valsts robežsardzes sakaru virsnieks sadarbojoties ar Krievijas Federācijas Migrācijas dienesta darbiniekiem apzinājis nelikumīgās imigrācijas kanālus, kas ir nozīmīga informācija imigrācijas risku novērtēšanā. Papildus tiešajiem pienākumiem, Valsts robežsardzes sakaru virsnieks sniedzis nepieciešamo palīdzību Valsts robežsardzes Imigrācijas struktūrvienībām, realizējot aizturēto trešo valstu pilsoņu atgriešanas pasākumus.

9. ATGRIEŠANA

2013.gada 5.decembrī Saeima pieņēma grozījumus Imigrācijas likumā, kurā precizētas **izbraukšanas rīkojuma un lēmuma par piespiedu izraidīšanu** definīcijas. Grozījumos ir noteikts, ka trešās valsts pilsoni un Eiropas Savienības pilsoni var izraidīt (vai persona var brīvprātīgi atgriezties) uz viņa pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ir ieceļojis, vai arī valsti, kurā ir tiesības ieceļot. Šāds regulējums nepieciešams, lai novērstu situāciju, kad Eiropas Savienības pilsonim labprātīgi jāizceļo vai tiek izraidīts piespiedu kārtā no Eiropas Savienības teritorijas, tai skaitā savas pilsonības valsts.

Minētie grozījumi precizē arī Imigrācijas likuma 41.panta otro un ceturto daļu par gadījumiem, kad Pilsonības un migrācijas pārvaldes priekšniekam vai viņa pilnvarotai personai ir kompetence izsniegt izbraukšanas rīkojumus.

Tāpat arī precizēts Imigrācijas likuma 43.pants atbilstoši Atgriešanas direktīvas¹⁰² nosacījumiem, norādot konkrētus apstākļus, kurus jo īpaši jāņem vērā, pieņemot lēmumu par izbraukšanas rīkojumā noteiktā izceļošanas termiņa pagarināšanu.

Atbilstoši Atgriešanas direktīvas prasībām precizēts Imigrācijas likuma 50.pants, proti, izslēgtas normas, kas noteica, ka apstrīdot lēmumu par piespiedu izraidīšanu, lēmuma darbība netiek apturēta. Pēc grozījumu spēkā stāšanās visos gadījumos, kad persona apstrīd izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu, lēmumu darbība tiek apturēta.

Lai sniegtu atbalstu citām Eiropas Savienības valstīm, kur nelikumīgās imigrācijas spiediens bija visievērojamākais, viens Valsts robežsardzes pārstāvis piedalījās 1 FRONTEX Aģentūras Atgriešanas sektora Kopīgā operācijā ATTICA 2013, kuras mērķis bija sniegt atbalstu Grieķijas iestādēm nelikumīgo imigrantu, kuri ieradušies pa jūras un sauszemes robežām, identificēšanā un atgriešanā (uzņēmējvalsts – Bulgārija).

Brīvprātīgā atgriešanās

¹⁰² 2008.gada 16.decembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.- Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.

2013.gadā ir pieaudzis izsniegto izbraukšanas rīkojumu skaits - 2047 (2012.gadā - 2010) un brīvprātīgās atgriešanās programmu izmantoja 82 trešo valstu pilsoņi (pārsvarā Gruzijas pilsoņi)¹⁰³. Kā liecina dati, izbraukšanas rīkojumu lielāko daļu veido gadījumi, kad persona ir pārkāpusi uzturēšanās nosacījumus citā Eiropas Savienības dalībvalstī, bet pārkāpums tiek konstatēts, kad persona tranzītā caur Latviju, šķērsojot Eiropas Savienības ārējo robežu, izceļo uz savu mītnes valsti.

2013.gadā IOM Rīgas birojs rīkoja semināru Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes darbiniekiem par atbalstītās brīvprātīgās atgriešanās jautājumiem un programmas realizāciju Latvijā.

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts pēc Valsts robežsardzes lūguma uzdeva 3 ad-hoc jautājumus. Valsts robežsardzei bija nepieciešama informācija par dalībvalstu praksi plānotajiem Imigrācijas likuma grozījumiem, lai pārņemtu Atgriešanas direktīvas (2008/115/EC) 7 (2) pantu par brīvprātīgai izceļošanai noteiktā laika posma pagarināšanu, ņemot vērā konkrētā gadījuma īpašos apstākļus. Saņemtās informācijas rezultātā Imigrācijas likuma grozījumos tika iestrādāta prasība, ka brīvprātīgai izceļošanai noteiktā laika pagarināšanai ir jāņem vērā īpašie apstākļi, kas kā piemēri ir minēti Atgriešanas direktīvā¹⁰⁴.

Saņemto informāciju no dalībvalstīm par „Atgriešanas direktīvas (2008/115/EC) 16(4) pantu kompetento valstu, starptautisko un nevalstisko organizāciju un struktūru iespējām apmeklēt aizturēšanas telpas” Valsts robežsardze izmantoja, lai ieviestu Atgriešanas direktīvas 16 (4)pantu. Kā rezultātā Valsts robežsardze grozīja Imigrācijas likumu un ieviesa dalībvalstu labo praksi un pieredzi, nodrošinot kompetento valstu, starptautisko un nevalstisko organizāciju un struktūru pārstāvjus ar tiesībām apmeklēt aizturēšanas telpas, iepriekš saskaņojot savu apmeklējumu ar izmitināšanas centra vai speciāli iekārtotās telpas priekšnieku.

Saņemto informāciju no dalībvalstīm par „Atgriešanas direktīvas (2008/115/EC) 15(6) pantu aizturēšanas termiņa pagarinājumu, ņemot vērā īpašos apstākļus” Valsts robežsardzes izmantoja, lai sniegtu rajona (pilsētas)

¹⁰³ Datu avots: IOM Rīgas birojs.

¹⁰⁴ Lemjot par noteiktā termiņa pagarināšanu, ņem vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus, jo īpaši ārzemnieka uzturēšanās ilgumu, ģimenes vai sociālās saites, to, vai ārzemniekam ir nepilngadīgs bērns, kas apmeklē izglītības iestādi Latvijā. Par termiņa pagarināšanu ārzemnieku informē rakstveidā."

tiesai skaidrojumu par Atgriešanas direktīvā lietoto frāzi – “trešās valsts pilsonis atsakās sadarboties”. Tiesai bija nepieciešama šī informācija, lai pieņemtu lēmumu par trešā valsts pilsoņa aizturēšanu vai aizturēšanas termiņa pagarināšanu, kas tika pamatota ar šo Atgriešanas direktīvā minēto nosacījumu. Problēma bija tā, ka trešās valsts pilsonis atklāja savu vārdu un uzvārdu, bet nesniedza papildus informāciju par sevi. Eiropas Savienības dalībvalstu prakses apzināšana bija nepieciešama tiesai, lai saprastu, cik plaši dalībvalstis interpretē šo terminu.

Piespiedu izraidīšana

2011.gadā ieviestais brīvprātīgās atgriešanas princips turpina samazināt piespiedu izraidīšanas rādītājus. Tā 2013.gadā ir pieņemti 33 lēmumi par piespiedu izraidīšanu, kas ir gandrīz divas reizes mazāk kā 2012.gadā - 60 (2011.gadā- 56, 2010.gadā - 105). Visbiežāk piespiedu kārtā izraidīti ir Krievijas, Gruzijas un Turcijas pilsoņi līdzīgi kā 2012.gadā.

2013.gada 10.decembrī tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.1429 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumos Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”¹⁰⁵. Noteikumu grozījumi bija nepieciešami, lai pilnībā ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu pilsoņu atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 8.panta 5.punktu. Noteikumu grozījumu mērķis ir noteikt, ka:

1. Veicot trešās valstu pilsoņa piespiedu izraidīšanu, izmantojot gaisa telpu, konvojam jāievēro Eiropas Savienības normatīvie akti, kas nosaka kritērijus par drošības noteikumiem attiecībā uz kopīgu izraidīšanu, izmantojot gaisa telpu.
2. Trešo valstu pilsoni par plānoto piespiedu izraidīšanu brīdina rakstiski.
3. Gadījumos, ja ārzemnieks rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai, vai izraidīšanas procedūra organizēta mazāk nekā 12

¹⁰⁵ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.244, 13.12.2013.- [stājās spēkā 14.12.2013.]

stundu laikā, var saīsināt informēšanas termiņu uz laiku, kas nav mazāks par 1 stundu pirms izraidīšanas uzsākšanas.¹⁰⁶

2013.gada 5.martā pieņēma Ministru kabineta noteikumus Nr.122 „Noteikumi par izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistru”¹⁰⁷, kurā noteikta kārtība, kādā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze uztur un aktualizē informāciju par izraidītajiem ārzemniekiem un ieceļošanas liegumiem. Šobrīd Valsts robežsardzes pārziņā ir Nelegālās imigrācijas reģistrs, savukārt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārziņā ir Ieceļošanas aizliegumu reģistrs. Ministru kabineta noteikumi stāsies spēkā 2015.gada 1.jūlijā, kad tiks ieviests jaunais Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistrs.

---

¹⁰⁶ Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumos Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=262886>. [sk. 27.12.2013.]

¹⁰⁷ Ministru kabineta 2013.gada 5.marta noteikumi Nr.122 „Noteikumi par izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistru”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.56, 20.03.2013.- [stājās spēkā 01.07.2015.]

10. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA

2013.gadā Latvijas Republikā tika izstrādāti un nosūtīti izvērtēšanai un saskaņošanai protokolu projekti par Eiropas Savienības readmisijas līgumu izpildi šādām trešajām valstīm:

- Ukraina,
- Gruzija,
- Bosnija un Hercegovina,
- Maķedonija,
- Serbija,
- Pakistāna,
- Melnkalne.

2013.gadā Valsts robežsardze, piemērojot Eiropas Savienības un Krievijas Federācijas readmisijas līgumu, veica 3 personu atpakaļnodošanu un atpakaļ uzņēma 1 Latvijas Republikas pilsoni un 1 nepilsoni. Citi Eiropas Savienības un trešo valstu noslēgtie readmisijas līgumi netika piemēroti. Problēmas, kas saistītas ar Eiropas Savienības un Krievijas Federācijas readmisijas līguma piemērošanu, netika konstatētas.

Attiecībā uz Eiropas Savienības patvēruma un migrācijas jomas tiesību aktu ieviešanu nacionālajā līmenī, politiska līmeņa debates ir notikušas Saeimā, diskutējot par nepieciešamajām normām Latvijas nacionālajos tiesību aktos, tuvinot tās Eiropas Savienībā noteiktajam. Plašākai sabiedrībai ir bijusi iespēja piedalīties šajā procesā parastās likumdošanas kārtībā, izsakot savu vērtējumu par attiecīgiem grozījumiem. Līdz šim patvēruma un migrācijas jomas tiesību aktu transponēšanas procesā sabiedrībā nav novērotas izteiktas diskusijas.

Pārskata gadā patvēruma un migrācijas jomā ir transponētas divas direktīvas – Kvalifikācijas direktīva¹⁰⁸ un Vienotās atļaujas direktīva¹⁰⁹, kā arī ir veiktas tiesību aktu izmaiņas saistībā ar vēl trīs Eiropas Savienības tiesību

¹⁰⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2011/95/ES (2011. gada 13.decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta versija).-Oficiālais Vēstnesis, L 337, 20.12.2011.

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2011/98/ES (2011. gada 13.decembris) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi.- Oficiālais Vēstnesis, L 343, 23.12.2011.

aktiem. Jomu eksperti, veicot normu piemērošanu, ir iepazinušies ar citu valstu pieredzi un praksi, ko atklāj EMT ad-hoc dalībvalstu atbilžu kompilācijas.

Attiecībā uz Kvalifikācijas direktīvas ieviešanu, ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos (turpmāk-UNHCR) pārstāvji ir piedalījušies Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas sēdēs, un attiecīgi sagatavojuši savu atzinumu par likumprojektu „Grozījumi Patvēruma likumā”. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un UNHCR sadarbības rezultātā ir panākta vienošanās par optimālajiem risinājumiem, lai nodrošinātu Latvijas patvēruma procedūras efektivitāti un tās nosacījumu atbilstību starptautisko un Eiropas Savienības tiesību standartiem.¹¹⁰

Papildus minētajām direktīvām ir veikti grozījumiem Imigrācijas likumā, lai pilnvērtīgi pārņemtu Atgriešanas direktīvas prasības, kā arī lai pilnībā pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvu 2011/98/ES.

Lai parādītu aktuālo Eiropas Savienības tiesību aktu migrācijas un patvēruma jomā transponēšanas gaitu Latvijas tiesību aktos, tie atsevišķi izdalīti tabulā.

	Eiropas Savienības tiesību akti	Nacionālie tiesību akti, kuros ieviestas Eiropas Savienības prasības
1.	Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2011/95/ES (2011. gada 13.decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu.	<ul style="list-style-type: none"> • Patvēruma likums.
2.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 11.maija direktīva 2011/51/ES , ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK, iekļaujot tās darbības jomā starptautiskās aizsardzības saņēmējus.	<ul style="list-style-type: none"> • Patvēruma likums. • Likums „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā”.
3.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīva 2011/98/ES par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu	<ul style="list-style-type: none"> • Imigrācijas likums; • Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums; • 2013.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1487 „Grozījumi

¹¹⁰ Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes informāciju.

	<p>uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi.</p>	<p>Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi".</p>
4.	<p>2008.gada 16.decembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Imigrācijas likums.
5.	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija regula Nr.767/2008 par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ministru kabineta 2013.gada 26.februāra noteikumi Nr.103 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumos Nr.676 "Vīzu noteikumi"

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti

Latvijas tiesību akti

1. Imigrācijas likums.– Ziņotājs, Nr.169, 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]
2. Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006.
3. Likums „Grozījumi Pilsonības likumā”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 23.05.2013.- [stājās spēkā 01.10.2013.]
4. Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]
5. Likums „Grozījumi Patvēruma likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.218, 07.11.2013.
6. Likums „Grozījumi Likumā „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu””.- Latvijas Vēstnesis, Nr.128, 04.07.2013.-[stājās spēkā 18.07.2013.]
7. Ministru kabineta 2013.gada 5.marta noteikumi Nr.122 „Noteikumi par izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistru”.-Latvijas Vēstnesis, Nr.56, 20.03.2013.- [stājās spēkā 01.07.2015.]
8. Likums„Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.128, 04.07.2013.
9. Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.250, 20.12.2013.-[stājās spēkā 01.01.2014.]
10. Ministru kabineta 2013.gada 26.februāra noteikumi Nr.103 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumos Nr.676 "Vīzu noteikumi””.- Latvijas Vēstnesis, Nr.42, 28.02.2013.- [stājās spēkā 01.03.2013.]
11. Ministru kabineta 2013.gada 28.maija noteikumi Nr.296 „Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 05.06.2013. [06.06.2013.]
12. Ministru kabineta 2013.gada 4.jūnija noteikumi Nr.301 „Noteikumi par robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu, glabāšanas termiņiem un piekļuves tiesībām”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.108, 06.06.2013.
13. Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumi Nr. 975 „Latvijas pilsonības zaudēšanas un atjaunošanas kārtība”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.191, 01.10.2013. [stājās spēkā 01.10.2013.]

14. Ministru kabineta 2013.gada 1.oktobra noteikumi Nr.1034 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.200, 14.10.2013..-[stājās spēkā 01.01.2014.]
15. Ministru kabineta 2013.gada 10.decembra noteikumi Nr.1429 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumos Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu””, Latvijas Vēstnesis, Nr.244, 13.12.2013.- [stājās spēkā 14.12.2013.]
16. Ministru prezidenta 2013.gada 8.marta rīkojums Nr.85 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.50, 12.03.2013.- [stājās spēkā 08.03.2013.]
17. Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009.

Eiropas Savienības tiesību akti

1. Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji.- Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.
2. Padomes 2008.gada 23.jūnija Lēmums 2008/633/TI par izraudzīto dalībvalstu iestāžu un Eiropola piekļuvi Vīzu informācijas sistēmai (VIS) konsultāciju nolūkos, lai novērstu, atklātu un izmeklētu teroristu nodarījumus un citus smagus noziedzīgus nodarījumus. – Oficiālais Vēstnesis, L 218, 13.08.2008.
3. 2008.gada 16.decembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.-Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.
4. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija regula Nr.767/2008 par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula). – Oficiālais Vēstnesis, L 218, 13.08.2008.
5. Komisijas 2009.gada 30.Novembra Lēmums Nr.2009/876/EK, ar ko pieņem tehniskās īstenošanas pasākumus saistībā ar datu ievadīšanu un pieteikumu sasaistīšanu, piekļuvi datiem, datu grozīšanu, dzēšanu un dzēšanu pirms noteiktā laika un datu apstrādes darbību ierakstu glabāšanu un piekļušanu tiem Vīzu informācijas sistēmā.- Oficiālais Vēstnesis, L 315, 02.12.2009.
6. Eiropas Parlamenta un padomes 2011.gada 11.maija direktīva 2011/51/ES, ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK, iekļaujot tās darbības jomā starptautiskās aizsardzības saņēmējus.- Oficiālais Vēstnesis, L 132/1, 19.05.2011.
7. Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai

bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu.- Oficiālais Vēstnesis, L 132/1, 19.05.2011.

8. Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīva 2011/98/ES par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi.- Oficiālais Vēstnesis, L 343, 23.12.2011.
9. Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvā 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu.-Oficiālais Vēstnesis, L 337, 20.12.2011.

Literatūra

1. Biedrības "Patvērums "Drošā māja"" darbības atbalsta programma cilvēku tirdzniecības mazināšanai Latvijā. Pieejams:<http://patverums-dm.lv/lv/biedribas-patverums-drosa-maja-darbibas-atbalsta-programma-cilveku-tirdzniecibas-mazinasanai-latvija>. [sk. 09.01.2014.]
2. Daudzpusīgi risinājumi sabiedrības izglītošanai un integrācijai. Pieejams: <http://www.patverums-dm.lv/lv/daudzpusigi-risinajumi-sabiedribas-izglitosanai-un-integracijai-53>. [sk.14.01.2014.]
3. 'Delna' prasa neizsludināt 'kvotas' uzturēšanās atļaujām.- <http://www.delfi.lv/news/national/politics/delna-prasa-neizsludinat-kvotas-uzturesanas-atlajam.d?id=43775640>. [sk.31.10.2013.]
4. Dombrovskis paraksta rīkojumu par kultūras ministres atlaišanu. Pieejams: <http://www.ir.lv/2013/9/16/nacionala-apvieniba-pielauj-apspriest-iespeju-ari-atstat-valdibu>. [sk. 17.09.2013.]
5. Dombrovskis atkāpjas no amata. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/dombrovskis-atkapjas-no-amata-video-14034465>. [sk.27.11.2013.]
6. Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/es/finans/etvif.html>. [sk.02.01.2014.]
7. EMT Ungārijas kontaktpunkta uzdotais ad-hoc jautājums Nr.455 „Migration Strategy”. Atbilžu apkopojums pieejams:[http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/sadaļa „Ad-hoc Queries”](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/sadaļa_Ad-hoc_Queries).
8. Informācija par uzturēšanās nosacījumiem un procedūru ārzemnieku nodarbināšanai Latvijā. Pieejams: <http://anjpa.pmlp.gov.lv/anjpa/>. [sk.20.11.2013.]

9. Kopā piesaistīs ārvalstu studentus un profesorus. Pieejams:
http://la.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=371722:ko-p-piesaists-rvalstu-studentus-un-profesorus&catid=127:studijas&Itemid=149. [sk.01.11.2013.]
10. Kvalitatīvais pētījums „Par trešo valstu valstspiederīgo un Latvijas nepilsoņu viedokli par Latvijas pilsonību un iemesliem, kas veicina vai kavē pilsonības iegūšanu”. Pieejams:
<http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/publikacijas/petijumi/>. [sk.02.01.2014.]
11. Latvijas pilsonības iegūšanas ceļvedis – konsultants. Pieejams:
<http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/pakalpojumi/pilsoniba/naturalizacija/celvedis.html>. [sk. 03.01.2014.]
12. Likumprojekta „Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā” anotācija. Pieejams:
<http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/E06C5041F0D6042FC2257B26003F9CC7?OpenDocument> [sk. 26.02.2013.]
13. Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (Anotācija). Pieejams:
<http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/0C6D493C45A549F5C2257B5600378669?OpenDocument#b>. [sk.03.01.2014.]
14. Ministru kabineta noteikumu projekta „Robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms, glabāšanas termiņi un piekļuves tiesības” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams:
[www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMAnot_RAIS_210313\[1\].749.doc](http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMAnot_RAIS_210313[1].749.doc). [sk.14.10.2013.]
15. Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumos Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams:
<http://likumi.lv/doc.php?id=262886>. [sk. 27.12.2013.]
16. No 1.oktobra visās Latvijas pārstāvniecības ārvalstīs uzsāk pieņemt elektroniskās anketas Šengenas vīzu pieprasīšanai. Pieejams:
<http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/10/01/no-1.oktobra-vis%C4%81s-latvijas-p%C4%81rst%C4%81vniec%C4%ABbas-%C4%81rvalst%C4%ABs-uzs%C4%81k-pie%C5%86emt-elektronisk%C4%81s-anketas-%C5%A1engenas-v%C4%ABzu-piepras%C4%AB%C5%A1anai/>. [sk. 23.01.2013.]
17. Pamatnostādņu projekts „Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam”. Pieejams:
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40287968>. [sk.04.11.2013.]
18. Par jauno kultūras ministri apstiprina Daci Melbārdi. Pieejams:
<http://www.delfi.lv/news/national/politics/par-jauno-kulturas-ministri-apstiprina-daci-melbardi.d?id=43775278>. [sk.01.11.2013.]

19. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde uzlabo pakalpojumu sniegšanu trešo valstu pilsoņiem, kas ieceļo un uzturas Latvijā saistībā ar nodarbinātību, izmantojot ESF piešķirto finansējumu. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/08/29/pilson%C4%ABbas-un-migr%C4%81cijas-lietu-p%C4%81rvalde-uzlabo-pakalpojumu-snieg%C5%A1anu/>. [sk.20.03.2013.]
20. Prezidents "atmet atpakaļ" likumu par uzturēšanās atļaujām.- <http://nra.lv/latvija/105639-prezidents-atmet-atpakal-likumu-par-uzturesanas-atlaujam.htm>. [sk.09.11.2013.]
21. Projekta "Darbosimies kopā!" rezultāti. Pieejams: <http://www.krize.lv/lv/projekta-darbosimies-kopa-rezultati>. [sk.10.01.2014.]
22. Rīgas iedzīvotājus aicina pieteikties bezmaksas latviešu valodas kursos. Pieejams: <http://www.iksd.riga.lv/public/51524.html>. [sk.03.01.2014.]
23. Roberts Zīle: Vai uzturēšanās atļaujas uzturēs Latviju?- <http://www.delfi.lv/news/comment/comment/roberts-zile-vai-uzturesanas-atlaujas-uztures-latviju.d?id=43666241>. [sk. 19.09.2013.]
24. Turpmāk lēmumu par Latvijas pilsonības atjaunošanu un atņemšanu pieņems PMLP. Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/jaunumi/pazinojumi-presei/2013/09/24/lemumu-parpilsonibu-pienem-pmlp/>. [sk.23.01.2013.]
25. Valoda - ceļš uz integrāciju II. Pieejams: <http://www.patverums-dm.lv/lv/valoda-cels-uz-integraciju-ii>. [sk. 14.01.2014.]